

Biuletyn Sieci

OWES

**OŚRODKI
WSPARCIA
EKONOMII
SPOŁECZNEJ**

PARTNERZY

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Fundacja
FUNDUSZ WSPÓŁPRACY

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

● VENTURE PHILANTHROPY

oznacza wysoki poziom zaangażowania i podejście partnerskie w stosunku do wspieranych organizacji, realizujących misję społeczną – od organizacji typowo charytatywnych (dających rybę), poprzez organizacje non-profit, aż po przedsiębiorstwa społeczne lub firmy z misją społeczną.

Fundacja
FUNDUSZ WSPÓŁPRACY

SPIS TREŚCI

3	○	OD REDAKCJI
4	○	AKTUALNOŚCI III Ogólnopolskie Forum Ekonomii Społecznej i Solidarnej
7	●	TEMAT NUMERU Szansa dla sektora publicznego oraz dla podmiotów ekonomii społecznej
13		Francuska ekonomia społeczna i solidarna: od wdrażania osób zagrożonych na rynek pracy do poważnego rozwoju gospodarczego
16		<i>Venture philanthropy</i> i inwestycje społeczne
19	○	DOBRE PRAKTYKI Spółdzielnia Socjalna <i>Wspólny Sukces</i> z Wągrowca • Beskid Art Deco • Spółdzielnia Socjalna <i>Apacze</i>
27	○	PREZENTACJE OWES • województwo opolskie • województwo dolnośląskie
36	○	REALIZATORZY PROJEKTU

- **W dniach 14 i 15 października 2019 r. Fundacja Fundusz Współpracy organizuje w ramach projektu *Forum Aktywności OWES* trzecie z kolei ogólnopolskie spotkanie sieciujące, które odbędzie się w Warszawie w hotelu Novotel Airport przy ul. 1 Sierpnia 1.**

Będzie ono jednocześnie ostatnim dużym wydarzeniem w ramach projektu. Podczas spotkania zostaną podsumowane wspólne działania sieciujące. Będzie to również czas na refleksję nad zapewnieniem trwałości Sieci. Już teraz serdecznie Państwa zapraszamy!

Jednocześnie informujemy, że Fundacja Fundusz Współpracy podjęła starania, w porozumieniu z OWES oraz Radą Sieci, o przedłużenie projektu o kilka miesięcy w celu zrealizowania zadań nieprzewidzianych w pierwotnej wersji projektu, które wyniknęły w toku jego realizacji. Będziemy Państwa na bieżąco informować o wyniku naszych starań.

OD REDAKCJI

Drodzy Czytelnicy,

przedstawiamy Wam kolejne wydanie „Biuletynu Sieci OWES”. Na początek zachęcamy Was do zapoznania się z aktualnościami. Czy znacie już datę i miejsce III Ogólnopolskiego Forum Ekonomii Społecznej i Solidarnej? O tym, dlaczego warto pojawić się na tym spotkaniu, dowiecie się na pierwszych stronach biuletynu.

Główny temat tego numeru koncentruje się wokół zagranicznych doświadczeń. Zachęcamy do zapoznania się z artykułem Piotra Wołkowińskiego na temat ekonomii społecznej we Francji, w którym m.in. znajdziecie odpowiedź na pytanie: czy ekonomia społeczna w Polsce mogłaby czerpać z francuskich rozwiązań?

Ewa Konczal z Fundacji *Valores* na kolejnych stronach opowie Wam o modelu *venture philanthropy* (inwestycji społecznych), który zyskuje popularność w Europie. Jakie są jego kluczowe elementy oraz dla jakich organizacji jest on odpowiedni? Przeczytajcie artykuł, żeby się o tym dowiedzieć.

W tym numerze rubryka *dobre praktyki* obfituje w niezwykle ciekawe przykłady przedsiębiorstw. O tym, jak połączyć pracę z pasją, opowie założycielka firmy Beskid Art Deco Grażyna Murzyn. Na pytanie *Jak osiągnąć Wspólny Sukces* przy prowadzeniu Spółdzielni Socjalnej odpowiedzą Ewa Roman i Sylwia Górka-Wiśniewska.

Czy podmiot ekonomii społecznej może realizować swoją misję społeczną skutecznie, konkurując na rynku komercyjnym? Czy efekt pracy polskich pracowników z zespołem Downa może z sukcesem budować rozpoznawalność produktów na rynkach całego świata? – te kwestie omówi Marta Czapla-Bystrowska ze Spółdzielni *Apacze*.

Zachęcamy Was do zapoznania się z treścią niniejszego wydania „Biuletynu Sieci OWES”. Czekamy na Wasze opinie, propozycje, teksty i tematy, które powinny się w nim znaleźć. Zachęcamy do jego dystrybucji i rozsyłania znanym Wam przedsiębiorstwom społecznym, lokalnym organizacjom i samorządowcom.

Życzymy miłej lektury oraz zapraszamy do współpracy!

Redakcja

III OGÓLNOPOLSKIE FORUM EKONOMII SPOŁECZNEJ I SOLIDARNEJ

www.ekonomiaspoleczna.gov.pl

Już 5 i 6 czerwca br. w Centrum Sztuki FORT Sokolnickiego, przy ul. Stefana Czarnieckiego 51 w Warszawie, odbędzie się III Ogólnopolskie Forum Ekonomii Społecznej i Solidarnej (OFESiS).

Program OFESiS w pierwszym dniu będzie koncentrował się wokół przedsiębiorczości społecznej. Będzie to okazja do dzielenia się doświadczeniami oraz do skorzystania z warsztatów mających na celu profesjonalizację działalności i doskonalenie form współdziałania. Ważnym punktem programu będzie także nagrodzenie dobrych praktyk *Znakami Jakości Ekonomii Społecznej i Solidarnej*. Tradycyjnie odbędzie się spotkanie sieciujące instytucje działające na rzecz sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym. Ponadto nie zabraknie miejsca na konstruktywne spory dotyczące kształtu ekonomii społecznej. Drugi dzień OFESiS poświęcony będzie spotkaniom i dyskusjom dotyczącym m.in. doświadczeń z innych krajów, a także rozmowom (w formule Open Space) na tematy, które uczestnicy Forum uznają za ważne.

Spotkaj się z innymi

OFESiS zorganizowany został już dwa razy – w 2017 i 2018 roku. Wydarzenia te stanowiły okazję do spotkań w szerokim gronie i debat na najważniejsze tematy dla szeroko pojętego grona podmiotów ekonomii społecznej. W tym roku będzie podobnie.

W OFESiS uczestniczyć będzie ponad 350 gości z całej Polski. Forum skierowane jest do przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, przedstawicieli struktur wspierających sektor ekonomii społecznej i solidarnej (Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej),

przedstawicieli administracji rządowej, samorządów lokalnych, m.in. przedstawicieli IZ RPO, ROPS, badaczy, ekspertów, analityków oraz innych osób zainteresowanych problematyką ekonomii społecznej i solidarnej.

Zainspiruj się

W ramach III OFESiS zaplanowane zostały targi podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych. Będzie to okazja do zaprezentowania swojej działalności i produktów setkom uczestników. Już po raz drugi odbędzie się uroczyste wręczenie nagród w konkursie *Znaki Jakości Ekonomii Społecznej i Solidarnej*. Przewidzianych zostało pięć kategorii: *Debiut roku, Najlepszy pracodawca, Sukces rynkowy, Przedsięwzięcie PES sfinansowa-*

System partycypacyjnego
zarządzania sferą ekonomii
społecznej

Dlaczego warto tam być:

- bądź na bieżąco
- poszerz swoją wiedzę
- zainspiruj się
- spotkaj się z innymi
- zabierz głos w dyskusji

> ne ze środków zwrotnych EFS i Społecznie odpowiedzialny samorząd. Konkurs o przyznanie certyfikatu *Znaku Jakości Ekonomii Społecznej i Solidarnej 2019* ma na celu wyróżnienie tych podmiotów, które z powodzeniem łączą działalność ekonomiczną ze społecznym zaangażowaniem. Przyznane certyfikaty przyczynią się do budowy marki konkretnych podmiotów oraz całego sektora ekonomii społecznej.

Poszerz swoją wiedzę

Tak jak w zeszłym roku zaplanowano różnicowane warsztaty, dzięki którym uczestnicy będą mieli okazję poszerzyć swoją wiedzę na temat sieciowania, ścieżki reintegracji społecznej od zatrudnienia socjalnego do przedsiębiorstwa społecznego, regionalnej koordynacji rozwoju ekonomii społecznej, profesjonalnego marketingu i współpracy podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych z biznesem. W ramach warsztatów zaplanowano także debatę oksfordzką z tezą: *Każde przedsiębiorstwo jest przedsiębiorstwem społecznym*. Czy wygra taki punkt widzenia, czy wręcz przeciwnie? O tym dowiemy się pierwszego dnia Forum.

Zabierz głos w dyskusji

Uczestnictwo w OFESiS to także okazja do wypowiedzenia się w istotnych dla ekonomii społecznej i solidarnej kwestiach. Drugiego dnia odbędzie się 2,5-godzinna sesja Open Space, której istotą jest otwarcie przestrzeni umożliwiającej i wspomagającej rozwój konstruktywnych idei. Formuła Open Space pozwala zderzyć różne poglądy, podejścia do tematu z różnych perspektyw, aktywnie włączyć uczestników w opracowanie tematu konferencji. Open Space jest prowadzone przez wyspecjalizowanych moderatorów i kończy się konkretnymi, udokumentowanymi ustaleniami.

Dodatkowo zorganizowane zostaną turnieje gier planszowych, spacer śladami historii spółdzielczej i „Kawa z wartościami” – spotkanie z liderami i ciekawymi osobami ze świata ekonomii społecznej.

Wszystkie powyższe punkty programu dają szansę, aby być na bieżąco z najważniejszymi tematami związanymi z przedsiębiorczością społeczną.

aktualności

OWES

Rozpoczęło się planowanie przyszłego okresu programowania

Trwają prace nad polityką spójności na okres perspektywy finansowej 2021–2027, w tym w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+). Chcąc włączyć Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej oraz Instytucje Zarządzające RPO do dyskusji nad przyszłą perspektywą finansową, zorganizowaliśmy w ramach projektu *Spójna integracja regionalna ekonomii społecznej* spotkanie dotyczące miejsca ekonomii społecznej w EFS+. Bliższe 80 osób w ciągu dwóch dni (12-13.02.2019 r.) dyskutowało o kluczowych zagadnieniach dla rozwoju ekonomii społecznej w kontekście planowania EFS+. O aktualnych pracach na forum europejskim oraz polityce i stanowisku rządu w zakresie programowania przyszłej perspektywy opowiedział pan Łukasz Mikulec z Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju oraz pan Kamil Bobek, Zastępca Dyrektora Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Ze strony Komisji Europejskiej o wyzwaniach dla Polski w kontekście ekonomii społecznej mówili pan Jacek Wolski i pani Anna Gałązka z Komisji Europejskiej.

Omawialiśmy wyzwania nowego okresu programowania, w tym przede wszystkim w odniesieniu do sytuacji na rynku pracy, stanu sektora podmiotów ekonomii społecznej, wsparcia podaży w odniesieniu do usług wsparcia, wsparcia popytu w zakresie zwiększenia rozpoznawalności oraz sprzedaży usług i produktów sektora ekonomii społecznej oraz o koordynacji rozwoju ES. W każdym z tych obszarów przedstawiono propozycje celów i rezultatów, które następnie były omawiane.

Materiał, odnoszący się do propozycji umiejscowienia ekonomii społecznej w EFS+, został w marcu skierowany do dalszych prac w ramach grupy ds. strategicznych Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Wprowadzeniem do wspomnianego spotkania organizowanego w lutym 2019 r. było webinarium, zorganizowane w ramach projektu SIREs, dotyczące przyszłej perspektywy finansowej, które prowadził Paweł Szymański, Departament EFS Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju. Nagranie z webinarium można obejrzeć tutaj:

<https://www.youtube.com/watch?v=0hEd-vwnfWM>

Projekt *Spójna integracja regionalna ekonomii społecznej* jest realizowany w partnerstwie przez Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych, Fundację *Idea Rozwoju* i Stowarzyszenie Trenerów Organizacji Pozarządowych STOP. W ramach projektu prowadzimy działania doradcze i rzecznicze na poziomie regionalnym i ponadregionalnym, by budować kompleksowy system wsparcia ekonomii społecznej oraz wspierać spójność i efektywność polityk regionów na rzecz rozwoju sektora ES i przedsiębiorstw społecznych. Więcej o projekcie:

www.sires.ekonomiaspoleczna.pl

Projekt jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2017–2020.

temat numeru

OWES

Fot. Matylda Szablowska

Ekonomia społeczna i solidarna we Francji stanowi ważny element działalności gospodarczej kraju. Zaledwie 4,7% tego sektora to podmioty zajmujące się wprowadzaniem osób na rynek pracy. Pozostałe to firmy, które znalazły swoje miejsce na lokalnym rynku i tam działają według zasad tego sektora.

SZANSA DLA SEKTORA PUBLICZNEGO ORAZ DLA PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

PIOTR WOŁKOWIŃSKI

CZYLI ODPOWIEDZIALNE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Zaufanie oraz wiarygodność stanowią kluczowe wartości nie tylko w relacjach ludzkich, lecz także w relacjach między kupującym a sprzedającym. Prof.

E. Manzini¹ uważa, że ta relacja stanowi nawet podstawę naszych społeczeństw i zdecydowanie powinna być wzmocniana, gdyż po prostu jest człowiekowi potrzebna. Na tej relacji można dziś w Polsce oraz we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej budować zrównoważony system zamówień publicznych, który nie tylko będzie odpowiadał wymogom prawnym odnoszącym się do sfery zamówień publicznych, ale będzie też działał w zgodności z prawami i duchem praw odnoszących się do zrównoważonego rozwoju. Chodzi tu oczywiście o 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju Narodów Zjednoczonych², jak też 14 tematów priorytetowych Agendy Miejskiej dla Unii Europejskiej³.

Ostatnio w Krakowie odbyło się I Forum Polityki Miejskiej Polski, podczas którego Maimunah Mohd Sharif, Podsekretarz Generalna Organizacji Narodów Zjednoczonych i Dyrektor Generalna Programu Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich (UN-Habitat) stanowczo podkreśliła potrzebę przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju na wszystkich po-

ziomach zarządzania, gdyż planeta, którą pozostawimy w spadku naszym wnukom, musi zostać przez nas wzmocniona. Mogą tego dokonać samorządy i inne instytucje publiczne, współpracując i wspierając ekonomię społeczną i solidarną.

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ A ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Dyrektywy Unii Europejskiej z 2014 r. wdrożone do polskiego porządku prawnego w zakresie zamówień publicznych (nowelizacja z 2016 r.) dają bardzo szerokie możliwości „pozytywnego oddziaływania” odpowiedzialnych zamówień publicznych. Unia Europejska w swych rekomendacjach usiłuje poszerzyć horyzonty, sposoby i metody działania, wskazując na cały szereg praktyk, które ulepszają skuteczne wykorzystanie publicznych zasobów finansowych, nie tylko dla realizacji celu danego zamówienia, lecz także na rzecz środowiska oraz włączania społecznego osób wykluczonych. Właśnie taki wydzźwięk ma Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów zatytułowany *Skuteczne zamówienia publiczne dla Europy*⁴.

¹ Profesor Politechniki Mediolańskiej.

² <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

³ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda> Kultura / Dziedzictwo kulturowe, Bezpieczeństwo w przestrzeniach publicznych, Zrównoważone użytkowanie gruntów i rozwiązania oparte na przyrodzie, Zamówienia publiczne, Przemiany energetyczne, Adaptacja klimatyczna, Mobilność w miastach, Przejście cyfrowe, Gospodarka o obiegu zamkniętym, Miejsca pracy i umiejętności w gospodarce lokalnej, Ubóstwo w miastach, Włączenie migrantów i uchodźców, Mieszkalnictwo i Jakość powietrza.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017D-C0572&qid=1507730638786&from=PL>

W tekście tym z 2017 r. Komisja stwierdza, iż 14% PKB Unii Europejskiej stanowią zamówienia publiczne, co rocznie daje sumę 2 000 mld euro⁵. Zatem zamówienia publiczne, jak podkreśla Komisja, stanowią podstawowy element strategiczny i powinno się je wykorzystywać bardziej jako narzędzie rozwoju strategicznego opartego na potrzebach niż jako narzędzie administracyjne. Celem jest uzyskanie największych korzyści ekonomicznych za pieniądze publiczne, osiągnięcie lepszych rezultatów w realizacji celów społecznych i innych celów polityki publicznej, przy równoczesnym zwiększeniu efektywności wydatków publicznych – ale też zawarte w dyrektywach surowsze przepisy dotyczące uczciwości i przejrzystości biorą na cel korupcję i oszustwa⁶.

14% PKB Unii Europejskiej stanowią zamówienia publiczne, co rocznie daje sumę 2 000 mld euro

14%

Komisja stwierdza, iż w 55% postępowań nadal stosuje się w państwach członkowskich jedynie kryterium najniższej ceny. Dyrektywy umożliwiają państwom członkowskim wprowadzanie innych niż cena kryteriów ocen ofert, oczywiście zawsze z poszanowaniem podstawowych zasad funkcjonowania UE. Obecnie można stosować kryteria społeczne, środowiskowe, dotyczące innowacji i dostępności lub inne kryteria jakościowe, lecz stosowanie ich w praktyce nie jest zadawalające.

Aby sprostać tym wyzwaniom, przeprowadzony został w Polsce projekt Społecznie przede Wszystkim⁷ (dofinansowany w ramach PO WER), dotyczący sprawniejszego i bardziej skutecznego korzystania z klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, w szczególności przez podmioty ekonomii społecznej i solidarnej. Oto streszczenie wniosków/rekomendacji wynikających z projektu:

Rekomendacja 1: należy uwzględnić wizję rozwoju miejscowości, regionu, kraju czy kontynentu

Poprawność administracyjna oraz prawna nie jest, według Komisji, wystarczającym wymogiem jakości zamówień publicznych. Liczba zamówień publicznych i ich wpływ na nasze życie są olbrzymie. Powinny one zatem zostać wprowadzone do strategii lokalnych jako podstawowe narzędzie strategiczne, a nie administracyjno-prawne.

Żeby sprostać wyzwaniu, należy na poziomie kraju, regionu, powiatu czy gminy wdrożyć szereg działań współgrających:

- uwrażliwić oraz przeszkolić decydentów w zakresie kryteriów pozacenowych, gdyż jak stwierdza Komisja: niezbędna jest zdecydowana i szeroka odpowiedzialność polityczna, co powinno się przełożyć na systematyczne stosowanie strategicznych kryteriów⁸;
- zatrudnić osoby z odpowiednimi kompetencjami (zarówno ze strony zamawiającego, jak i dostawcy). Przyczyną 83% zasobów marnowanych w ramach zamówień publicznych jest brak profesjonalizmu i zachęt⁹, a tylko 17% – korupcja¹⁰ (Bandiera, Prat, Valletti, 2008).

Rekomendacja 2: należy nadać odpowiednią rangę i wartość globalnemu cyklowi życia produktów

Cena zakupu nie musi być jedynym kryterium wyboru najlepszej oferty, gdyż możliwy jest obecnie wybór oferty najkorzystniejszej ekonomicznie (efektywność kosztowa), tj. stosowanie kryteriów kosztowych przy wykorzystaniu cyklu życia produktu (usług lub robót – przedmiotu zakupu, wprowadzonego jako kryterium wyboru w art. 67 i 68 Dyrektywy UE 2014/24 / UE).

Żeby zrealizować zamówienie, opierając się na efektywności kosztowej, należy:

- rozbudzić wśród zamawiających wrażliwość na kryterium kosztowe (cykl życia produktu czy też

⁵ Szacunkowe całkowite wydatki instytucji rządowych na roboty, towary i usługi na podstawie danych Eurostatu.

⁶ Jak w 4.

⁷ Projekt prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Spółdzielni Socjalnych wraz z MRPiPS, francuskim Stowarzyszeniem Samorządów na rzecz Terytoriów Solidarnych (RTES) oraz Piotra Wołkowińskiego.

⁸ Jak w 4.

⁹ Zachęty dla osób zatrudnionych przy zamówieniach, które powinny wzmocnić tym sposobem swój światopogląd oraz zdolności odpowiedzialnych zamówień/wyborów.

¹⁰ Jak w 4.

usługi) i wesprzeć osoby wykonujące zamówienie w wyborze sposobu oceny takich kryteriów¹¹;

- uświadomić środowisko decydentów, radnych czy parlamentarzystów o możliwości szacowania całości kosztów cyklu życia produktu czy też usługi w zamówieniach publicznych, co może mieć wpływ, nawet znaczący, na końcową cenę.

Rekomendacja 3: należy unifikować cele strategiczne z rozwojem gospodarczym, społecznym i środowiskowym

Podziały silosowe wewnątrz instytucji publicznych powodują, że zacierają się kierunki strategiczne działań i zakupów. Wiele jednostek posiada plany strategiczne, z których powinny wynikać jasne kierunki i potrzeby na poziomie micro. Niestety bardzo rzadko sprawdza się to w praktyce. Powolne wdrażanie działań 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ czy 14 celów priorytetowych Agendy Miejskiej dla UE powoduje, iż silosowość jest czynnikiem niekorzystnym, szczególnie jeśli chodzi o postępy czynione w kierunku zrównoważonego rozwoju, na przykład w obszarze gospodarki cyrkularnej (*circular economy*). Opiera się ona na podkreśleniu, iż Ziemia nie posiada nieskończonej ilości surowców i wzywa do ponownego użycia surowców, co stanowi znaczący potencjał rozwoju gospodarczego, społecznego (poprzez udział każdego) oraz środowiskowego.

Aby sprostać wyzwaniu urzeczywistnienia celów strategicznych, należy:

- rozpowszechniać uproszczone cele strategiczne na wszystkich poziomach hierarchii instytucji publicznych i pomóc średniej kadry zarządzającej w przełożeniu zasad i kierunków na codzienną praktykę;
- upowszechniać stopniowo wiedzę o zasadach gospodarki cyrkularnej;
- wprowadzać systemy motywacyjne – pracownik, jak też mieszkaniowiec, będzie miał większą motywację, o ile będzie dobrze poinformowany poprzez bardzo jasny przekaz. Motywacja jeszcze bardziej wzrośnie, jeśli wynik wysiłku będzie dobrze widoczny i dowartościowany;

- rozwijać i stymulować działania na rzecz gospodarki cyrkularnej (środowisko), włączania osób zagrożonych wykluczeniem (ekonomia społeczna, instytucje pracy chronionej itp.) oraz rozwoju gospodarczego, który szanuje lokalne terytorium i poprawia lokalny dobrostan.

Rekomendacja 4: należy podnosić kompetencje poprzez sieciowanie współdziałających podmiotów, (JST, firm oraz PES) opierając się na zasadach partnerskich

Wiele zamówień publicznych nie kończy się wyłonieniem wykonawcy, gdyż oferta małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) czy też podmiotów ekonomii społecznej nie jest dostosowana do potrzeb zamawiających. Dodatkowo podmioty te składają niekompletne oferty itp. Jednostki samorządu terytorialnego (JST) w wielu wypadkach obawiają się, iż klauzule społeczne jeszcze bardziej pogorszą sytuację i nie będzie w ogóle oferentów. JST uważają ponadto, iż oferenci nie poradzą sobie z nadchodzącym systemem cyfryzacji zamówień publicznych. Według Metropolii Lille (Francja) główną przeszkodą dla odpowiedzialnych zakupów jest często brak planowania zakupów. Rzeczywiście planowanie jest jedynym działaniem, które pozwala na odejście od logiki wykonania zakupu w identycznej formie, na korzyść ponownego przeanalizowania warunków zakupów (redefinicja potrzeb, przydział, wymagania techniczne, otwartość na innowacje, kryteria oceny ofert, klauzule wykonawcze itp.)¹².

Usprawnienie sytuacji jest możliwe dzięki:

- poprawie zdolności odpowiadania na zamówienia publiczne ze strony MŚP i podmiotów ES dzięki szkoleniom wspartym procesem sieciowania oraz lepszym dopasowaniem podaży do popytu. Oznacza to regularne spotkania informacyjne z wykonawcami przed ogłoszeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, umożliwiające wzajemne poznanie się, poznanie kompetencji potencjalnych oferentów i poznanie potrzeb zamawiających;

Nasza planeta nie posiada nieskończonej ilości surowców i wzywa do ponownego użycia surowców, co stanowi znaczący potencjał rozwojowy.

¹¹ Metoda cyklu życia (Life Cycle Approach, LCA) to metoda określania i kwantyfikacji wpływu na środowisko produktów, robót lub usług na wszystkich etapach ich cyklu życia (od wydobycia surowców niezbędnych do ich produkcji) aż do ich eliminacji na końcu życia, przechodząc przez wszystkie etapy pośrednie). Ta metoda LCA jest ustandaryzowana poprzez międzynarodowe normy ISO 14040 i 14044.

¹² Schéma métropolitain de promotion des achats publics socialement et écologiquement responsables MEL

- opracowaniu przez JST i inne podmioty publiczne planu postępowań o udzielenie zamówień;
- położeniu nacisku na proces sieciowania wszystkich interesariuszy procesu włączania na rynek pracy.

Postępując się przykładem francuskim, przedstawiam poniżej schemat wzmocnienia potencjału oraz skuteczności odpowiedzialnych zamówień publicznych w Metropolii Lille:

1. Przewidywanie, planowanie i organizowanie zakupu (Oś 1):

- Planowanie zakupów metropolitalnych i ich komunikowanie podmiotom gospodarczym (działanie 1);
- Przeprowadzenie diagnozy mającej na celu integrację zrównoważonego rozwoju na rynkach oraz stosowanie koncesji za pośrednictwem „komitetu monitorującego i planującego” (działanie 2);

2. Otworzenie publicznego rynku zamówień metropolitalnych (Oś 2):

- Systematyzacja i utrwalenie *sourcing*¹³ (działanie 3);
- Ułatwienie dostępu małym jednostkom gospodarczym do metropolitalnych zamówień publicznych (działanie 4);

3. Innowacje¹⁴ (Oś 3):

- Zwiększenie świadomości działań zamówień publicznych ws. procedur i narzędzi prawnych na rzecz innowacji (działanie 5);
- Wprowadzenie podejścia pragmatycznego do sposobu definiowania i formalizacji potrzeby zakupu (działanie 6).

Rekomendacja 5: należy traktować zamówienia publiczne jako strategiczne narzędzie sektora publicznego

Powyższe rekomendacje tworzą pewną całość, nad którą pieczęć muszą mieć radni, prezydenci i inne osoby odpowiedzialne za całość polityki danej instytucji. Chodzi tu o znany fakt, iż bez impulsu z po-

ziomu politycznego i zarządczego zmiany nie następują w sposób skuteczny. Politycy Metropolii Lille uznali, iż zamówienia publiczne odpowiadają zasadzie „korzyści, wartości dodanej”¹⁵ (fr. *l'effet vertueux*), uzasadniając to w sposób następujący:

Jest to kwestia pomnażania pozytywnego (korzystnego) efektu zakupów poprzez: integrację osób oddalonych od rynku pracy i osób niepełnosprawnych; zmniejszanie śladu naszych zakupów w obliczu globalnego ocieplenia oraz promowanie innowacji na rzecz zrównoważonego rozwoju i transformacji energetycznej. Wreszcie, ważne jest zachęcanie do zakupów w podmiotach ES, które powinny być wspierane, a szerzej, zachęcanie do stosowania praktyk, które są najbardziej korzystne dla dostawców i podmiotów gospodarczych w regionie¹⁶.

Poprawę w tej dziedzinie można osiągnąć poprzez prawne zobowiązanie największych podmiotów publicznych do tworzenia wspólnych planów w obszarze zamówień publicznych, tak aby stanowiły przykład dla mniejszych podmiotów:

- wprowadzenie zasady wspólnych zakupów przez podmioty zamawiające;
- podniesienie prestiżu podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej, w szczególności przedsiębiorstw społecznych, które, jak precyzuje legislator w Polsce, mogą mieć preferencyjne warunki w zamówieniach publicznych poprzez zastosowanie klauzuli zastrzeżonej oraz prozatrudnieniowej.

Rekomendacja 6: należy doprowadzić do bardziej dojrzałych relacji pomiędzy zamawiającym a oferentem

Wiadomo, iż mnożenie przepisów nie zapewni rzetelnego dostarczania usług i towarów – do tego potrzebne są zaufanie i wiarygodność. Należy:

13 Możliwość konsultowania się zamawiających z potencjalnymi wykonawcami przed oficjalnym ogłoszeniem pozwala na lepszą identyfikację potrzeb. Mogą oni zatem lepiej zdefiniować je w swoich dokumentach i pomóc potencjalnym wykonawcom w przygotowaniu najlepszych ofert. Można oczekiwać na znaczny wzrost dokładności ofert dzięki konsultacjom i zmniejszenie liczby nierozstrzygniętych postępowań, które są prawdziwą plagą dla MŚP. Wiedza w ten sposób zdobyta przetwarza obecnie już istniejący w Polsce „dialog techniczny” w obopólne zrównoważone wymiany na temat sposobów, skutków oraz efektu danych zadań.

14 Innowacje stanowią kluczowe podejście do odpowiedzialnych zamówień publicznych, umożliwiając pełną analizę kosztów, skuteczności, wpływu na środowisko i potencjału włączania osób na rynek pracy – kryteriów wcześniej może mniej używanych.

15 *Virtuous circle* (eng.), *cercle vertueux* (fr.) – brak polskiego odpowiednika; oznacza koło pozytywnie na siebie oddziaływujących elementów, wspierających pozytywne rezultaty. Istnieje także pojęcie *vicious circle* (eng.), mające dokładnie odwrotny skutek, gdzie kolejne elementy coraz bardziej wydają się pograżać analizowany fenomen.

16 *Schéma métropolitain de promotion des achats publics socialement et écologiquement responsables MEL*

- zwiększać zaufanie wobec oferenta poprzez umożliwienie mu rozwiązań z obszaru włączania na rynek pracy czy ochrony środowiska, tak jak to się dzieje we Francji czy Wielkiej Brytanii;
- wzmacniać skuteczność wzajemnych relacji – skuteczność w obszarze włączania na rynek pracy jest zależna m.in. od skuteczności pośrednika, efektywności pracy podmiotów ekonomii społecznej zatrudniających osoby zagrożone wykluczeniem lub osoby z niepełnosprawnościami; ale też od relacji opartych na zaufaniu między zamawiającym a wykonawcą¹⁷. Relacje obu stron mogą zostać wzmocnione poprzez pośredników, którymi we Francji są najczęściej stowarzyszenia doradzające zamawiającym w kwestii wyboru klauzul, informujące oferentów o ofertach, przygotowujące osoby oddalone od rynku pracy do składania swoich aplikacji oraz monitorujące i sprawozdające obu stronom efekty wykonanych prac. Takimi strukturami mogłyby się stać w Polsce Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), odgrywając kluczową rolę katalizatora i podmiotu sieciującego oba sektory w celu usprawnienia włączania społecznego oraz ochrony środowiska.

POZYCJA PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ WOBEC ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Wbrew oczekiwaniom wiele podmiotów ekonomii społecznej nie korzysta z zamówień publicznych. Dzieje się to z wielu powodów, takich jak:

- niedopasowanie oferty;
- nieznajomość zagadnień związanych z zamówieniami publicznymi;

- zbyt małe rozmiary firmy, wobec wyzwań zawartych w zamówieniach;
- niepewność co do jakości usług i produktów.

Aby skorzystać z odpowiedzialnych zamówień publicznych, podmioty ekonomii społecznej muszą podnieść swoją skuteczność w zakresie ubiegania się o zamówienie publiczne – przetarg czy też zamówienie podprogowe. Wielka Brytania opracowała system *light touch* w zamówieniach publicznych poniżej określonego progu, który jest znacząco wyższy niż w Polsce. Francja zaś uważa, że partnerstwo JST i ekonomii społecznej może rozwijać się również poprzez system dotacyjny (zgodny z prawem wobec przepisów UE – umożliwia budowanie partnerstw). Polska również powinna znaleźć własną drogę, aby móc spełniać wymogi zrównoważonego rozwoju, działać na rzecz dobrostanu (*wellbeing*) mieszkańców i rozwijać tak bardzo potrzebną współpracę samorządów z podmiotami ekonomii społecznej i solidarnej¹⁸.

Interesujący jest przykład *Relais Chantier*¹⁹, zaprezentowany w Warszawie na konferencji Komisji UE ws. zamówień publicznych, który mógłby sprawdzić się w Polsce. Rolę *Relais Chantier* mogłyby pełnić odpowiednio do tego przygotowane OWES. Poniżej przedstawiam charakterystykę podmiotu – stowarzyszenia wspierającego JST i wykonawców zamówień społecznych²⁰, które, jeśli zaczną funkcjonować, miałyby na celu ułatwienie działań wszystkich stron w odpowiedzialnych zamówieniach publicznych. Jednocześnie ww. propozycja jest zbudowana na bazie wniosków wypracowanych w projekcie PO WER *Społecznie przede wszystkim! Usługi społeczne w rękach podmiotów ekonomii społecznej – efektywne mechanizmy zlecania na*

W sektorze usług i towarów w Polsce rolę pośrednika pomiędzy zamawiającym a oferentem mogą odgrywać Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej – a tym samym być gwarantem wiarygodności i zaufania.

¹⁷ Mimo oświadczenia wspólnego UZP i DIODO w sprawie możliwości zdobycia podstawowych danych w przypadku stosowania klauzul społecznych, przedstawiciel DIODO w liście z 17 lipca 2017 wskazał, iż przekazywanie takich danych nie jest zgodne z obowiązującym prawem.

¹⁸ Przyjeżdżałem do Polski z Francji jako przedstawiciel Stowarzyszenia *REVES* (Międzynarodowe Stowarzyszenie Miast i Regionów na rzecz Ekonomii Społecznej). Zostało ono założone przez dwóch polityków i jednego działacza ekonomii społecznej, na podstawie tezy, iż sami nie radzimy sobie z problemem bezrobocia, a razem możemy bardzo dużo. Dziś *REVES* ma członków z 18 krajów UE.

¹⁹ *Relais Chantier* – stowarzyszenie utworzone przez samorzady i inne podmioty publiczne, działające na rzecz odpowiedzialnych zamówień publicznych poprzez: udzielanie wsparcia dla instytucji publicznych (wybór odpowiednich klauzul, doradztwo w sposobie wykonania zamówienia), udzielanie wsparcia wygrywających wykonawców (wykonanie zaangażowania, na które się zgodzili, udostępnienie pracowników lub podwykonawców z ES), szkolenie i przygotowanie pracowników oraz podwykonawców, monitoring oraz sieciowanie zarówno wykonawców, jak i zamawiających). Stowarzyszenie zatrudnia 7 osób, w tym 2 specjalistów od zamówień, a 5 od wdrażania osób na rynek pracy; <http://relaischantiers.eu/>

²⁰ M. Gruchalski, *Społecznie przede wszystkim! Stosowanie fakultatywnych klauzul społecznych oraz społecznych kryteriów oceny przez jednostki samorządu terytorialnego*, 2017 r.

bazie doświadczeń zagranicznych jednostek samorządu terytorialnego, które są następujące:

1. Odpowiedzią na większość problemów zdiagnozowanych w Informacji pokontrolnej NIK oraz na etapie testowania wstępnych rozwiązań w ww. projekcie mogłoby być **rozwiązanie z powodzeniem stosowane we Francji, które polega na powoływaniu dedykowanych podmiotów wspierających zarówno zamawiających, jak i wykonawców społecznie odpowiedzialnych zamówień**. Podmioty te – w szczególności stowarzyszenia – pomagają samorządom lub innym podmiotom publicznym w stosowaniu w praktyce klauzul społecznych, wspierają także wykonawców z sektora prywatnego, którzy zobowiązani są do zatrudniania określonych kategorii osób defaworyzowanych przy realizacji zamówienia publicznego.²¹ Wydaje się, że również na gruncie polskim świadczenia tego rodzaju mogłyby oferować organizacje pozarządowe, w szczególności stowarzyszenia, które prowadzą np. działania na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością, promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy (wszystkie ww. sfery działalności uznawane są za działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 2, 7 i 8 *Ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie*).

2. Wsparcie oferowane przez wskazane podmioty na rzecz JST mogłoby obejmować w szczególności:

- udzielanie informacji, wyjaśnień i rekomendacji w praktyce stosowania konkretnych klauzul społecznych wynikających z prawa zamówień publicznych – w szczególności przy podejmowaniu decyzji o zastosowaniu określonej klauzuli społecznej oraz formułowaniu zapisów dokumentacji postępowania, a także na etapie realizacji umowy w sprawie zamówienia publicznego zawartej z wybranym wykonawcą;
- prowadzenie szkoleń i warsztatów dla służb zakupowych JST w zakresie stosowania klauzul społecznych i kryteriów oceny ofert;

- opracowywanie i udostępnianie wzorcowych klauzul i dokumentów do wykorzystania przy prowadzeniu postępowań o udzielenie zamówienia z uwzględnieniem aspektów społecznych;
- zbieranie informacji na temat grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, które mogą być skierowane do zatrudnienia przy realizacji zamówienia publicznego, oraz wsparcie publicznych instytucji zatrudnienia w zakresie tworzenia baz osób bezrobotnych, które mogłyby być skierowane do zatrudnienia przy realizacji zamówienia;
- prowadzenie szkoleń i doradztwa dla wybranych grup, w tym szkoleń zawodowych;
- audytowanie, na zlecenie zamawiającego, i dokonywanie ewaluacji sposobu realizacji przez wykonawcę zobowiązań o charakterze prospołecznym, przewidzianych w umowie w sprawie zamówienia.

Świadczenia realizowane przez podmiot wspierający na rzecz wykonawców mogłyby natomiast dotyczyć np.:

- pomocy przy rekrutacji osób należących do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- prowadzenia szkoleń i doradztwa dla wybranych grup, w tym szkoleń zawodowych.

Możliwość korzystania przez zamawiających ze wsparcia podmiotów zewnętrznych przy przygotowaniu i prowadzeniu postępowań o udzielenie zamówienia została wprost przewidziana w znowelizowanym brzmieniu ustawy – *Prawo zamówień publicznych* (PZP). Zgodnie z aktualnym przepisem art. 15 ust. 2 tej ustawy zamawiający może powierzyć pomocnicze działania zakupowe własnej jednostce organizacyjnej lub osobie trzeciej. **Pomocnicze działania zakupowe mogą natomiast polegać na zapewnieniu wsparcia dla działań zakupowych, w szczególności poprzez doradztwo dotyczące przeprowadzania lub planowania postępowań o udzielenie zamówienia lub przygotowanie postępowań o udzielenie zamówienia i przeprowadzanie ich w imieniu i na rzecz zamawiającego** (art. 15 ust. 4 PZP).

²¹ P. Wołkowiński, *Społecznie przede wszystkim! Usługi społeczne w rękach podmiotów ekonomii społecznej – efektywne mechanizmy zlecania na bazie doświadczeń zagranicznych jednostek samorządu terytorialnego*, 2017 r.

FRANCUSKA EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA:

OD WDRAŻANIA OSÓB ZAGROŻONYCH NA RYNEK PRACY DO POWAŻNEGO ROZWOJU GOSPODARCZEGO

PIOTR WOŁKOWIŃSKI

CZYLI 50 LAT PRACY I ROZWOJU

Kiedy poznałem Stowarzyszenie *Archer* w 1990 roku, było to już 3-letnie, silne przedsiębiorstwo zajmujące się sezonowym zatrudnieniem osób bezrobotnych na godziny. W 2019 roku *Archer* stanowi konsorcjum 10 firm należących do różnych gałęzi ekonomii społecznej i solidarnej. Jedną z firm zajmującą się dotychczas rozwojem inicjatyw lokalnych zajęła się wytwarzaniem butów z materiałów pochodzących z recyklingu: zużytej gumy, skóry i tkanin z końcówek serii. Buty wykonywane są ręcznie w warsztatach mieszczących się w Romans (miejscowość i gmina we Francji, w regionie Owernia-Rodan-Alpy, departament Ain), tradycyjnie związanej z przemysłem obuwniczym. Produkcja rozpoczęła się na podstawie subskrypcji zamówień, których już na starcie otrzymano 400 (100 zamówień warunkowało rozpoczęcie produkcji).

Dzięki dyrektorowi *Archer*, panu Christophe Chevalier, przedsiębiorstwu udało się zdobyć markę terytorium odpowiedzialnego społecznie, jednego z 18

działających we Francji. Kierował on również przez pewien czas *COORACE*²². W 2007 roku *Archer* utworzyło wraz z innymi partnerami *Pôle Sud* (Biegun Południowy), tj. Terenowy Ośrodek Współpracy Gospodarczej.

O czym świadczy powyższy przykład francuski? Pokazuje on kilka rzeczy:

1. Rozwój ekonomii społecznej i solidarnej następuje wolno i trwa wiele lat;
2. Działania na rzecz osoby bezrobotnej mogą się stać podwaliną pod utworzenie lokalnego gracza gospodarczego, zatrudniającego ponad 1000 osób bezrobotnych rocznie;
3. Rozwój lokalny musi bazować na podmiotach, które są silnie zakorzenione lokalnie;
4. Źródłem rozwoju może być powrót do dawnych zawodów, zapomnianych lokalnych produkcji;
5. Ekonomia społeczna i solidarna musi brać pod uwagę inne podobne ruchy, w tym wypadku ekonomię cyrkularną, która wytwarza nowe niszowe rynkowe;

WNIOSKI DLA POLSKI

²² *COORACE* – narodowa federacja gospodarki społecznej i solidarnej, skupia 548 firm działających na rzecz wspólnego dobra. Dzieli się dziś wspólnym projektem uczestniczenia w powstawaniu nowego modelu rozwoju gospodarczego, solidarności i zrównoważonego rozwoju, zakorzenionego na terytoriach – twórcy bogactwa, usług i wysokiej jakości miejsc pracy dostępnych dla wszystkich – stanowią wektor obrony praw, szczególnie dla osób najbardziej narażonych.

6. Sieciowanie jest siłą lokalnego rozwoju, umożliwiającą bardzo szybkie zrzeszanie się, dzielenie się przykładami oraz ich adaptację do własnych potrzeb;
7. Współpraca z samorządami stanowi podwaliny rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej, gdyż oba sektory mają te same cele i chcą poprawy dobrostanu mieszkańców.

KILKA FAKTÓW HISTORYCZNYCH:

Ekonomia społeczna powstała we Francji wraz z rozwojem przemysłu. Poprzez chęć wspólnego działania na rzecz społeczeństwa utworzono m.in. Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW)²³, banki spółdzielcze (np. *Crédit Mutuel*)²⁴, czy też duże firmy finansowo-ubezpieczeniowe. Utworzono wiele podmiotów ES działających na zasadach demokratycznego zarządzania, niedzielenia się zyskami itp. W latach 70-tych, kiedy okazało się, że bezrobocie wzrasta, nastąpił rozwój ekonomii solidarnej, która bazuje na pracy osób bezrobotnych, zatrudnianych przez małe podmioty z reguły zajmujące się produkcją zdrowej żywności, czy też wykonywaniem drobnych usług. Osoby bezrobotne były delegowane do świadczenia usług na godziny podmiotom trzecim, co wzbudziło zainteresowanie organów ścigania. W 1986 roku 12 przesów stowarzyszeń pośrednictwa trafiło do więzienia pod zarzutem handlu ludźmi. Wkrótce wprowadzono do porządku prawnego *Ustawę 128* legalizującą potrójny stosunek pracy. Dzięki tej ustawie powstały tak zwane *Association Intermédiaire*, czyli stowarzyszenia pośrednie, specjalizujące się w zatrudnianiu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zatrudnianie były tymczasowo.

Taka ekonomia solidarna była jeszcze czymś nowym i niestabilnym. Nie miała też uznania Unii Europejskiej, korzystała z ulg podatkowych oraz płaciła niższe składki. Trzeba było zacząć działać na wolnym rynku. Dlatego powstały między innymi tzw. przedsiębiorstwa włączenia społecznego (*Entreprise d'insertion*), lokalne stowarzyszenia działające na rzecz mieszkańców dzielnicy (*Régie de Quartier*) oraz stowarzyszenia

usług sąsiedzkich (*Services de proximité*). Podmioty powstawały jedne po drugich, tworząc konsorcja, których pracownicy mieli lepszą szansę wypromowania się, skorzystania ze szkoleń czy rozwoju osobistego, oferując w zamian firmom stabilność i trwałość. Od 2000 roku ekonomia społeczna i solidarna zyskała większe uznanie we Francji, gdyż po raz pierwszy rząd utworzył funkcję sekretarza stanu ds. ekonomii społecznej. Dane dotyczące sektora ekonomii społecznej weszły do bazy krajowych danych statystycznych, a sam sektor wypracowuje 12% PKB, więcej niż rolnictwo i rybołówstwo.

Sektor wciąż się rozwijał – powołano nową formę spółdzielni: kooperatywę aktywności (*Coopérative d'Activité*)²⁵, w której osoba bezrobotna mogła przez pewien czas nadal otrzymywać zasiłek, wystawiać faktury za wykonaną pracę, uczestniczyć w szkoleniach itp., a kooperatywa aktywności udzielała jej podmiotowości prawnej.

Inną formą spółdzielni jest tzw. *Société Coopératif d'Intérêt Collectif (SCIC)* – kooperatywa na rzecz dobra wspólnego, której udziałowcami mogą być zarówno sektor publiczny, jak i sektor prywatny, ekonomia społeczna i solidarna, pracownicy oraz wolontariusze. Po bardzo trudnych początkach taki model zdaje się jednak odpowiadać na potrzeby dobra wspólnego, związanego z utrzymaniem np. rzek i lasów.

W 2014 roku francuski minister Hanon podpisał *Ustawę o ekonomii społecznej i solidarnej*. Ustawa okazała się nowatorska na skalę europejską i wprowadziła definicję takich pojęć, jak: *ekonomia społeczna i solidarna, przedsiębiorstwo integracji społecznej, innowacja społeczna, lokalne grupy działania na rzecz rozwoju gospodarczego (PTCR), czy też lokalne waluty*. Warto zaznaczyć, iż ustawa określa ekonomię społeczną i solidarną jako ekonomię integracji i włączenia społecznego, co oznacza, że obejmuje ona wszelkie formy działalności gospodarczej i znajduje się w gestii Ministerstwa Finansów i Gospodarki. Ustawa tworzy nawet pod pewnymi warunkami miejsce dla spółek prywatnych i integruje wszystkie nowe rodzaje ekonomii²⁶.

²³ Np. MAAF

²⁴ *Crédit Mutuel, Crédit Agricole* itp.

²⁵ Kooperatywa aktywności (fr. *Coopérative d'Activité*) – spółdzielnia, która udostępnia swoją osobowość prawną osobom tworzącym swoją działalność gospodarczą. W dodatku prowadzi dla nich rachunkowość, udziela doradztwa, wspiera w marketingu itp. Legislacja umożliwia osobie bezrobotnej, działającej wewnątrz takiej spółdzielni, pobieranie zasiłku bezrobocia; oraz w tym samym czasie (przez okres przejściowy) wystawianie faktur i otrzymywanie pochodzącego z nich wynagrodzenia. Osoba taka może stać się członkiem spółdzielni i w niej pozostać; lub po okresie przejściowym założyć niezależną działalność gospodarczą.

²⁶ Ekonomię o obiegu zamkniętym, ekonomię partycypacyjną, ekonomię dzielenia itp.

SIECIOWANIE

Francja jest krajem o długiej tradycji sieciowania, który to proces, działający w sposób samoistny, znacząco wzmacnia działania lokalne.

Oto kilka przykładów:

Stowarzyszenie facylitujące: powstałe często z *PLIE* (Plan wdrażania osób bezrobotnych na rynek pracy), które mają na celu świadczenie pomocy w stosowaniu zamówień publicznych, realizujących cele społeczne i środowiskowe i które poprzez swoich ekspertów doradzają instytucjom publicznym w wyborze klauzul społecznych, pracują z bezrobotnymi i przygotowują ich do podjęcia zatrudnienia. Wspierają także firmy, które wygrywają przetargi w wypełnieniu obowiązku stosowania wybranych klauzul społecznych.

W ramach *Relais Chantier* (w Strasburgu) wspieranych i sieciowanych jest 60 podmiotów publicznych, które wykonują zamówienia publiczne, oraz ponad 300 podmiotów prywatnych – nie licząc podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej, które najczęściej działają jako podwykonawcy lub jako podmioty proponujące prywatnym firmom kandydatów do pracy.

Start Up de territoire: pomysł inspirowany jest ideą start up'u w sektorze prywatnym. We Francji *Start Up de territoire* istnieją już w 7 różnych regionach i wraz z mieszkańcami pracują nad pomysłami i innowacyjnymi rozwiązaniami dla danego terytorium. Proces taki trwa szereg miesięcy i kończy się wspólnym posiedzeniem, podczas którego wybierane są najlepsze pomysły. W spotkaniu czynnie uczestniczą również politycy.

Wnioski w odniesieniu do Polski:

Ekonomia społeczna i solidarna we Francji stanowi ważny element działalności gospodarczej kraju. Zaledwie 4,7% tego sektora to podmioty zajmujące się wprowadzaniem osób na rynek pracy. Pozostałe to firmy, które znalazły swoje miejsce na lokalnym rynku i tam działają według zasad tego sektora.

Czy ekonomia społeczna w Polsce mogłaby skorzystać z rozwiązań francuskich?

Jest to możliwe, jeśli:

- wzmocniony zostanie proces sieciowania oparty na zaufaniu;
- legislator ułatwi funkcjonowanie podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej (status przedsiębiorstwa społecznego, różnorodne formy działania, otwarcie sektora na „włączanie” wszystkich form działalności pod odpowiednimi warunkami itp.)²⁷;
- OWES staną się bardziej niezależnymi ośrodkami rozwoju gospodarczego dzięki wykorzystywaniu m.in. zasobów finansowych z domeny zamówień publicznych;
- polska ekonomia społeczna otworzy się na Europę, biorąc udział w wielu działaniach, inspirując się doświadczeniami z innych krajów i dostosowując je do polskich warunków.

Wnioski: Ekonomia społeczna i solidarna w Polsce musi się jeszcze długo rozwijać pod wieloma względami. Uważam, jako osoba znająca Polskę od wewnątrz dopiero 11 lat, że istnieją szanse na rozwój, lecz są one uzależnione m.in. od stopnia zaangażowania liderów, od uruchomienia nowej energii kreatywnej, korzystającej z doświadczeń innych krajów. Zamiast legislacji kontrolującej Polska mogłaby mieć legislację wspomagającą, na miarę *Social Value Act*²⁸ w Wielkiej Brytanii, która umożliwia realizację wielu pomysłów innowacyjnych i alternatywnych, o ile są uzasadnione „wartościami społecznymi”.

O AUTORZE

We Francji współtworzył i prowadził 3 podmioty ekonomii społecznej, rozwijał działalność regionalną Stowarzyszenia *COORACE*, był odpowiedzialny za rozwój podmiotów ES w *PLIE* w Roubaix (około 60), specjalista od partycypacji i partnerstwa dla *REVES* (Międzynarodowe Stowarzyszenie Miast i Regionów na rzecz Ekonomii Społecznej), które zainicjowało pojęcie *społecznie odpowiedzialnego terytorium*. Współorganizator międzynarodowych konferencji o ekonomii społecznej w Pradze (2002) i Krakowie (2004). Członek GECES (grupy specjalistów ds. przedsiębiorczości społecznej przy Komisji Europejskiej), członek KKRES oraz POKRES; a także członek zarządu Obszaru Metropolitalnego Gdańsk- Gdynia- Sopot (OMG-G-S); obecnie specjalista ds. partnerstwa i animacji OMG-G-S.

²⁷ Bardzo ważna jest tu należyta interpretacja przepisów UE. W przypadku debaty między „dotacją” a „zamówieniami publicznymi” były premier Francji E. Vals wydał komunikat jasno stwierdzający, iż relacje partnerskie między JST a PES nie mogą powstawać jedynie opierając się na zamówieniach publicznych, lecz powinny właśnie się wzmacniać na podstawie dotacji otrzymywanych na prośbę NGO lub przedsiębiorstw społecznych.

²⁸ <https://www.gov.uk/government/publications/social-value-act-information-and-resources/social-value-act-information-and-resources>

VENTURE PHILANTHROPY I INWESTYCJE SPOŁECZNE

EWA KONCZAL

CZYLI SZANSA NA BUDOWANIE STABILNYCH FINANSOWO ORGANIZACJI I PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH

Dynamiczne zmiany ekonomiczne i polityczne nie omijają środowiska organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw społecznych i innych instytucji, które próbują rozwiązywać rozmaite problemy społeczne. Następują zmiany w dostępności źródeł finansowania oraz zmieniają się cele, na które przeznaczane są środki finansowe. Tradycyjne modele finansowania oparte na restrykcyjnych grantach nie sprawdzają się w przypadku organizacji czy przedsiębiorstw społecznych, które chcą zwiększać swój wpływ społeczny i budować niezależność finansową i organizacyjną – by dostarczać usługi czy działania dla potrzebujących w długim okresie. Obok tradycyjnych form grantowych, które są szczególnie istotne na początku działalności wielu organizacji społecznych (a często są głównym źródłem finansowania tych, które nie mają możliwości generowania własnych przychodów), pojawiają się bardziej elastyczne podejście, odpowiadające na rzeczywiste potrzeby rozwojowe organizacji i oferujące finansowanie połączone z konkretnym wsparciem kompetencyjnym dla zespołów zarządzających. Do takich narzędzi zalicza się podejście *venture philanthropy* lub inwestycji społecznych, które pozwala nie tylko na przetrwanie organizacji czy przedsiębiorstwa z misją społeczną, ale również na zbudowanie niezależności finansowej w długim okresie.

Venture Philanthropy (VP), używane zamiennie z pojęciem inwestycji społecznych (social investment – SI), to propozycja skutecznego narzędzia

w rękach osób i instytucji, które chcą wspierać działania na rzecz dobra wspólnego i wprowadzenie pozytywnych zmian społecznych. *Venture philanthropy* pojawiło się w Europie na początku 2000 roku, z inicjatywy środowisk związanych z inwestycjami kapitałowymi, wykorzystując doświadczenia tzw. zaangażowanej filantropii w USA, by fundacje inwestowały w rozwój organizacji, a nie ich programów²⁹ czy koncepcji *shared value* prezentowanej przez Michaela Portera i Marka R. Kramera³⁰.

Venture Philanthropy oznacza wysoki poziom zaangażowania i podejście partnerskie w stosunku do wspieranych organizacji, realizujących misję społeczną – od organizacji typowo charytatywnych (dających rybę), poprzez organizacje non-profit, aż po przedsiębiorstwa społeczne lub firmy z misją społeczną. VP reprezentuje podejście analogiczne do praktyk *venture capital* lub *private equity*, których celem jest budowanie firm o wysokiej wartości rynkowej. W przypadku VP i inwestycji społecznych celem jest budowanie stabilnych, samodzielnych finansowo organizacji. W przypadku organizacji opierających się na finansowaniu pochodzącym z darowizn lub dotacji jednym z elementów stabilności będzie m.in. posiadanie i realizowanie długoterminowego planu fundraisingu. Organizacje czy firmy oferujące wsparcie VP lub inwestycji społecznych zazwyczaj stanowią uzupełniającą formę finansowania dla organizacji społecznych. Model wsparcia VP jest szczególnie

O AUTORZE

CEE Manager
European Venture
Philanthropy Association
ekonczal@eVPa.eu.com

²⁹ Letts, C., Ryan, W., and Grossman, A., (1997), „Virtuous Capital: What Foundations Can Learn from Venture Capitalists”, Harvard Business Review.

³⁰ Porter, M.E., and Kramer, M.R., (1999), „Philanthropy’s New Agenda: Creating Value”, Harvard Business Review <https://hbr.org/2011/01/the-big-idea-creating-shared-value>

odpowiedni dla organizacji, które chcą się rozwijać i zwiększać swoje oddziaływanie społeczne, często wykraczając poza środowisko lokalne lub dotychczasowe działania. Należy pamiętać, że wiele organizacji społecznych nie ma planów rozwojowych – nie planują zwiększać skali działania, docierać do nowych grup beneficjentów w innych miastach czy krajach. Dla takich organizacji VP może być narzędziem do budowania stabilności organizacji działającej w środowisku lokalnym.

KLUCZOWE ELEMENTY VP/SI:

- **Dopasowane indywidualne wsparcie finansowe (Tailored financing).** Organizacja identyfikuje i otrzymuje najbardziej odpowiedni instrument finansowy dopasowany do potrzeb, poziomu rozwoju organizacji oraz planów rozwoju. Wsparcie finansowe może opierać się na dotacjach, instrumentach pożyczkowych, wykupie udziałów czy tzw. finansowaniu hybrydowym, np. dotacja + pożyczka w dłuższym okresie.
- **Wsparcie organizacyjne (Non-financial support).** Długoterminowe, regularne wsparcie liderów organizacji, często całego zarządu, w rozmaitych obszarach związanych z zarządzaniem organizacją: finanse, planowanie strategiczne, zarządzanie ludźmi, marketing i komunikacja, poprawa struktury i procesów wewnętrznych, sukcesja w organizacji i wiele innych.
- **Mierzenie wpływu społecznego i zarządzanie efektami tego procesu** w celu maksymalizacji oddziaływania społecznego organizacji i optymalizacji ponoszonych kosztów.

Podejście VP/SI obejmuje zarówno przyznawanie grantów (*venture philanthropy*), jak i finansowanie poprzez inne instrumenty finansowe, również pożyczek nisko oprocentowanych czy wykup udziału w przedsiębiorstwach – *equity* (inwestycje społeczne). Inwestycje społeczne odnoszą się do finansowania, które ma na celu generowanie zwrotu finansowego (zwrot zainwestowanego kapitału lub kapitał + odsetki) i społecznego (wpływ społeczny). W porównaniu do tradycyjnie pojmowanych strategii CSR inwestycje społeczne mają z góry określone cele społeczne i dążą do ich maksymalizacji, stosując elastyczne finansowanie i wsparcie pozafinansowe. Należy również podkreślić, że inwestorzy społeczni zwykle koncentrują się na społecznym zwrocie z inwestycji, a zwrot finansowy może być traktowany jako drugorzędny lub na równi z realizacją celów społecznych. Wpływ społeczny organizacji jest

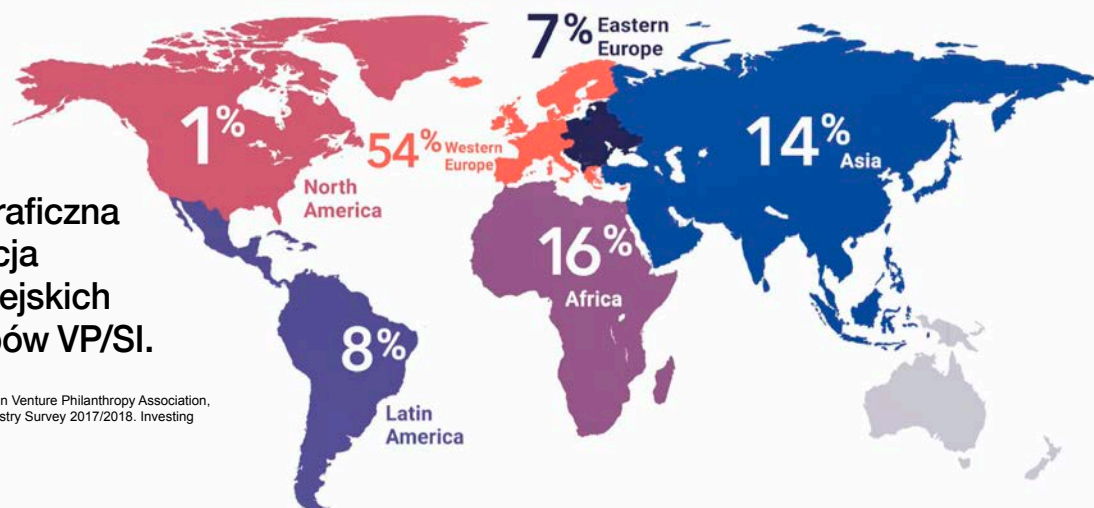
mierzony przez ocenę zmiany sytuacji beneficjentów organizacji (lub środowiska czy społeczności lokalnej) i ocenie podlega również wkład organizacji wspierającej w dokonaną zmianę społeczną (tzw. *social impact attribution*). Dlatego *venture philanthropy* i *social investment* (VP/SI) generuje wpływ społeczny, budując silniejsze organizacje społeczne, które mogą lepiej pomóc w osiągnięciu zaplanowanych celów społecznych, realizowanych efektywniej i skuteczniej.

Przykładem organizacji skutecznie wdrażających model *venture philanthropy* w Polsce jest pierwszy polski fundusz *venture philanthropy* – **Valores** (www.valores.pl) i działający w Europie Centralnej oraz w Polsce **NESST** (www.nesst.org). *Valores* powstało z inicjatywy środowiska funduszy inwestycyjnych w Polsce jako kontynuacja programu akceleracyjnego *Social Business Accelerator* (SBA), dedykowanego dla organizacji społecznych, które niekoniecznie prowadzą działalność dochodową. W modelu *Valores* organizacje, które przeszły pozytywną kwalifikację na bazie udziału w programie SBA, otrzymują wsparcie finansowe (ok. 150–250 tys. zł) na okres trzech lat oraz dopasowane do potrzeb wsparcie kompetencyjne, którego udzielają profesjonaliści z funduszy *private equity/venture capital* i innych obszarów (np. prawnicy, HR). Pracownicy *Valores* z członkami Rady *Valores*, zaangażowani w autentyczne wspieranie zespołów organizacji, wspólnie z liderami społecznymi podejmują decyzje o wydatkowaniu środków na cele, które mają mieć rzeczywisty wpływ na zwiększanie wpływu społecznego oraz budowanie ich niezależności finansowej. Najczęściej są to wydatki, na które organizacjom jest najtrudniej pozyskać środki, np. zatrudnienie osoby do fundraisingu czy budowania współpracy

Geograficzna alokacja europejskich zasobów VP/SI.

Zródło: European Venture Philanthropy Association, „The EVPA Industry Survey 2017/2018. Investing for Impact”

z biznesem. Kluczowym elementem współpracy jest również mierzenie wpływu społecznego organizacji oraz wykorzystywania uzyskanych informacji do bieżącej działalności lub zmiany prowadzonych działań. Łącząc udział w programie SBA (tylko mentoring) ze wsparciem *Valores* (mentoring + finansowanie), organizacje otrzymują wsparcie na okres 3–5 lat. Podczas gdy beneficjentami *Valores* są głównie organizacje społeczne, które nie prowadzą sprzedaży usług i produktów, NESsT współpracuje z przedsiębiorstwami społecznymi, których głównym (lub większościowym) źródłem finansowania jest działalność dochodowa (prowadzona w różnych formach prawnych), często realizująca cel społeczny, lub z której dochody przeznaczane są na finansowanie misji społecznej. NESsT zapewnia zindywidualizowane wsparcie dla przedsiębiorstw na wczesnym etapie rozwoju. Przez 5 do 7 lat współpracy NESsT udziela wsparcia finansowego w formie grantów oraz preferencyjnych pożyczek (np. oprocentowanie 1–2%). W ramach wsparcia merytorycznego, często bardzo indywidualnego, dopasowanego do potrzeb poszczególnych organizacji (podobnie jak w *Valores*), odbywają się również warsztaty na temat zarządzania, marketingu, sprzedaży, zarządza-

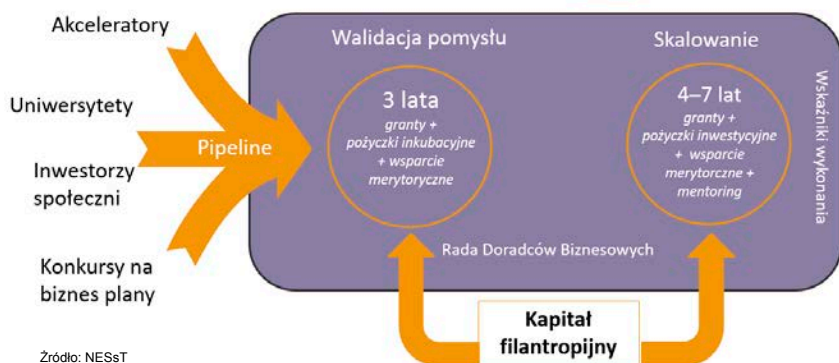
nia zasobami ludzkim i inne związane ze specyfiką przedsiębiorstwa. NESsT stosuje również regularny monitoring i ewaluację wskaźników finansowych oraz społecznych wobec wszystkich swoich inwestycji społecznych. Wsparcie kompetencyjne, podobnie jak w *Valores*, oferowane jest często pro bono, w ramach długoterminowej współpracy ze specjalistami rozmaitych dziedzin. Większość instytucji wdrażających podejście *venture philanthropy* oferuje również dodatkowe środki finansowe na zakup usług, które nie mogą być pozyskane pro bono.

Podejście *venture philanthropy* i inwestycji społecznych (VP/SI) zyskuje na popularności w Europie.

Ilość zainwestowanych pieniędzy rośnie, podobnie jak liczba funduszy VP/SI i organizacji wdrażających elementy VP w różnych miejscach w Europie. W 2017 roku przeznaczono ponad 760 mln EUR na VP/SI w Europie. Rośnie również przeciętne wsparcie na rzecz organizacji społecznych³¹. W 2017 było to ponad 7,8 mln EUR na organizację (6,5 mln dwa lata wcześniej). Również w Europie Centralnej zaobserwowano wzrost przeznaczenia środków w podejściu VP/SI – z 2% w 2015 roku do 7% w 2017.

Mimo że pojęcie *venture philanthropy* nie jest jeszcze szeroko obecne w naszym regionie, staje się coraz ważniejsze w finansowaniu rozwoju sektora non-profit. *Venture philanthropy* może mieć szczególnie cenną rolę w budowaniu silnych instytucji społeczeństwa obywatelskiego, które stoją na straży praw i wolności wszystkich obywateli – nie tylko tych najbardziej wykluczonych społecznie lub ekonomicznie.

Metodologia NESsT

Zródło: NESsT

³¹ <https://evPa.eu.com/knowledge-centre/publications/evPa-industry-surveys-a-dynamic-tool>

HISTORIA PEWNEJ SPÓŁDZIELNI Z WĄGROWCA

JAK OSIĄGNĄĆ WSPÓLNY SUKCES?

EWA ROMAN, SYLWIA GÓRSKA-WIŚNIEWSKA

Wszyscy pracownicy wierzą w to, że praca w Spółdzielni *Wspólny Sukces* jest dla nich szansą doskonalenia się i możliwością rozwoju. Naszą Spółdzielnię tworzy zgrany i zadowolony zespół, który jest przekonany, że dzięki wspólnej pracy można osiągnąć bardzo wiele.

15 marca 2019 roku o godz. 13.00 salę miejskiego kina wypełnili goście zaproszeni przez pracowników Spółdzielni Socjalnej *Wspólny Sukces* z Wągrowca, aby świętować 5-lecie jej działalności. Wśród znamienitych gości znaleźli się przedstawiciele: Wojewody Wielkopolskiego, Wielkopolskiego Oddziału Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej (ROPS) w Poznaniu, jednostek samorządowych z terenu powiatu wągrowieckiego oraz jednostek im podległych, a także przedstawiciele firmy *El-Cab* – partnera biznesowego Spółdzielni oraz biznesu lokalnego.

Na początku spotkania odczytany został list gratulacyjny skierowany od Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pani Elżbiety Rafalskiej do zarządu Spółdzielni. Następnie o głos poproszono Prezes Zarządu panią Ewę Roman, która w swej wypowiedzi wspominała początki działania przedsiębiorstwa. Później wystąpili założyciele Spółdzielni – wójt gminy Wągrowiec pan Przemysław Majchrzak oraz wicestarosta wągrowiecki pan Michał Piechocki. Zarząd oraz pracownicy Spółdzielni *Wspólny Sukces* podczas uroczystości usłyszeli wiele słów uznania oraz życzenia dalszego rozwoju. Na zakończenie wyświetlony został film (nakręcony specjalnie na tę okazję) pt. *WSPÓLNIE możemy więcej*, który przedstawia teraźniejszy obraz Spółdzielni (film dostępny pod linkiem: <https://www.youtube.com/watch?v=gUnmkWo9z68>).

Początki *Wspólnego Sukcesu* sięgają 2013 roku, kiedy to rozpoczęły się pierwsze roz-

mowy dotyczące utworzenia Spółdzielni Socjalnej. Stowarzyszenie na Rzecz Spółdzielni Socjalnych przedstawiło realizowany przez siebie projekt pani Irenie Wojewódzkiej-Kucz, prezes Wielkopolskiego Stowarzyszenia na rzecz Chorych, Niepełnosprawnych i ich Rodzin im. Karola Marcinkowskiego *Rehabilitacja*. Celem owego projektu było stworzenie miejsc pracy dla osób z Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ). Pani Prezes mając świadomość, że projekt ten umożliwi realne zaistnienie na rynku pracy osobom z niepełnosprawnością, zachęciła do zapoznania się z nim przedstawicieli jednostek samorządowych. Wiedziała, że w budowaniu dobrego przedsiębiorstwa ważne są fundamenty, a takie może zapewnić jedynie dobry fachowiec. Bardzo szybko do rozmów na temat Spółdzielni dołączył pan Przemysław Majchrzak, wójt gminy Wągrowiec, oraz pan Michał Piechocki, ówczesny starosta wągrowiecki. Obaj panowie wraz z grupą roboczą odbyli wiele spotkań, podczas których krok po kroku określano możliwości działalności Spółdzielni. Wszyscy zdawali sobie sprawę z odpowiedzialności, jaką na siebie biorą. Właśnie dlatego priorytetem było zapewnienie dobrego startu.

Kolejnym krokiem było włączenie do działań biznesu. Niezliczona ilość rozmów telefonicznych oraz spotkań, które odbyła pani Ewa Roman – wtedy jeszcze instruktor terapii w WTZ – zaowocowały. Firma *El-Cab* z Bolechowa, specjalizująca się w produkcji wiązek kablowych, zrozumiała ideę powstania Spółdzielni i wyraziła chęć przekazania osobom z niepełnosprawnością zadań, z którymi były sobie w sta-

nie poradzić. Od tego momentu działania były prowadzone wielotorowo – firma musiała mieć biznesplan, siedzibę oraz odpowiednio przeszkolonych pracowników. Wszystkie założenia były sukcesywnie realizowane.

WSPARCIE

Stowarzyszenie na Rzecz Spółdzielni Socjalnych przeprowadzało szkolenia oraz wizyty studyjne, które ufatwały założycielom zrozumienie zagadnień prawnych oraz pomogły sprawnie przejść proces rejestracji, po którym przedsiębiorstwo mogło zacząć zatrudniać pracowników. Spółdzielnia otrzymała także dotację, która umożliwiła zakup niezbędnego sprzętu. Dodatkowy bufor finansowy zapewnili również założyciele poprzez udziały oraz wpisowe, dzięki czemu płynność finansowa została utrzymana do czasu otrzymania zapłaty za pierwsze wykonane zlecenia.

ŚWIADCZONE USŁUGI

W pierwszym roku działalności Spółdzielnia zatrudniała 8 osób na umowę o pracę. Do zadań pracowników należały m.in. pielęgnacja terenów zielonych gminy i cięcie konektorów dla firmy *El-Cab*. W sezonie letnim Spółdzielnia prowadziła dwa punkty gastronomiczne oraz administrowała parkingiem przy jednym z kąpielisk gminnych. W okresie jesiennym w ramach usług czyszczono nagrobki oraz wykonywano rękodzieło. Osoby zatrudnione podejmowały się różnych zadań, aby zarobić na wynagrodzenie.

Czas weryfikował możliwości, jak i umiejętności pracowników. Ukazywał także nisze, w których Spółdzielnia mogłaby zaistnieć. Okazało się, że niektórzy pracownicy całkiem nieźle radzą

sobie z wykonywaniem ogrodzeń oraz drobnymi pracami remontowo-budowlanymi. Dzięki temu Spółdzielnia mogła poszerzyć wachlarz usług. Do siedziby przedsiębiorstwa ciągle przybywali ludzie zainteresowani pracą. Jeszcze w 2014 roku Spółdzielnia odpowiedziała na zapytanie ofertowe dotyczące świadczenia usług porządkowych w jednej ze szkół miejskich. Dało to możliwość do zatrudnienia kolejnych osób. W 2016 roku *Wspólny Sukces* odpowiedział na potrzebę lokalnego rynku, jaką było wykonanie drewnianych stoisk wystawienniczych. Od momentu ich powstania są one wypożyczane na różnego rodzaju wydarzenia, m.in.: dożynki gminne, jarmark cysterski, kiermasz bożonarodzeniowy na wągrowieckim Rynku, jak również imprezy poza powiatem wągrowieckim.

III SEGMENTY

Na przestrzeni lat zebraliśmy doświadczenie oraz zobaczyliśmy, jakie usługi są opłacalne. Pozyskane dotacje z Powiatowego Urzędu Pracy, a następnie z **Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej ETAP** umożliwiły zakup profesjonalnego sprzętu. W chwili obecnej Spółdzielnia zatrudnia 30 osób z terenów gminy Wągrowiec, miasta Wągrowiec, jak również z gmin ościennych. Aktualnie *Wspólny Sukces* działa w trzech segmentach:

- **I segment obejmuje usługi, takie jak: pielęgnowanie terenów zielonych, prace porządkowe na pasach drogowych, montaż ogrodzeń, montaż znaków na terenie całej gminy, montaż i demontaż stoisk wystawienniczych oraz drobne prace remontowo-budowlane.** Spółdzielnia w sezonie dba o czystość obiektów, takich jak Borek Łakiński czy teren przy Orliku w Kobyłcu. Świadczone są także usługi sprzątające dla spółdzielni mieszkaniowych. W tym segmencie zatrudnieni są mężczyźni. W ostatnim czasie Spółdzielnia dostaje coraz więcej zleceń na wykonanie ogrodzeń. Klienci są bardzo zadowoleni, a to zachęca do dalszych działań. Sukcesywnie powiększany jest też park maszynowy. W każdym podjętym przez nas działaniu dążymy do profesjonalizmu.
- **II segment obejmuje montaż wiązek kablowych oraz cięcie konektorów.** Początkowo współpraca z naszym partnerem w biznesie polegała na przygotowywaniu półproduktów do dalszej produkcji. Zlecenia, które

Fot. Spółdzielnia Socjalna Wspólny Sukces

nam powierzano, były dostosowane do możliwości osób z niepełnosprawnością. Firma *El-Cab* wsparła nas, nie tylko dając nam zlecenia, które okazały się dla nas ogromną szansą rozwoju i własnej akceptacji, ale też użyczyła nam niezbędnego sprzętu do wykonywania wszystkich zleceń. **Pomoc ze strony firmy *El-Cab* oraz dofinansowania ze strony OWES ETAP były – i dalej są – dla nas niezwykle istotne.** Współpraca z firmą *El-Cab* rozwija się bardzo dynamicznie. Wykonujemy coraz większe i bardziej skomplikowane zlecenia. Nasza praca jest bardzo odpowiedzialna, gdyż od jakości wykonywanych przez nas wiązek zależy bezpieczeństwo, a nawet życie człowieka. Wiązki, które wykonujemy są montowane w autobusach wiodącej firmy na rynku polskim. Firma *El-Cab* dokonała wszelkich starań, aby kadra była odpowiednio przeszkolona – poznaliśmy obowiązujące standardy, których przestrzeganie jest dla nas priorytetem. Po wykonanym zleceniu zawsze zostajemy przyjęci z uśmiechem, życzliwością i dobrym słowem, co dodatkowo nas motywuje i utwierdza w działaniach.

● **III segment obejmuje usługi sprząające wewnątrz budynków.** W chwili obecnej dział ten zatrudnia 13 osób. Świadczymy usługi w dwóch szkołach na terenie miasta, jak również dla PKS oraz gminy Wągrowiec. Korzystamy z profesjonalnego sprzętu oraz środków czystości (przyjaznych dla ludzi jak i przyrody). Pracownicy Spółdzielni co roku przechodzą szkolenie mające na celu aktualizowanie wiedzy oraz zapoznanie się z nowościami na rynku. Mówi się, że sprzątanie to czynność, którą wykonywać może każdy. Nic bardziej mylnego! Tutaj też mamy wypracowane standardy, bardzo ważna jest kolejność wykonywanych czynności, jak również logiczne myślenie, które uchroni przed wykonywaniem zbędnych kilometrów.

Każdej grupie przewodzi lider, który jest odpowiedzialny za terminowość oraz odpowiednie wykonywanie usług. Można by rzec, że struktura organizacyjna naszego przedsiębiorstwa powstała bardzo naturalnie. Wszystkie ważne sprawy dla danego segmentu są poddawane wspólnej dyskusji. Niezbędne decyzje są podejmowane po uprzednim zapoznaniu się z potrzebami oraz zdaniem pracowników.

SZANSA NA ROZWÓJ

Pracownicy Spółdzielni Socjalnej, pomimo swoich codziennych zmagania ze zdrowiem, dają z siebie naprawdę wiele. Obserwując ich pracę, można zauważyć dokładność, zaangażowanie i zadowolenie. Każdy pracownik stara się wykonać przydzielone mu zadanie najlepiej jak potrafi. Wszyscy wierzą w to, że praca w Spółdzielni *Wspólny Sukces* jest dla nich szansą doskonalenia się i możliwością rozwoju. Naszą Spółdzielnię tworzy zgrany i zadowolony

Fot. Spółdzielnia Socjalna Wspólny Sukces

zespół, który jest przekonany, że dzięki wspólnej pracy można osiągnąć bardzo wiele.

Wspaniale jest słyszeć, że nasza praca ma sens. Cudownie jest mówić, że mamy na kogo liczyć. A myśl, że dzięki pracy w Spółdzielni *Wspólny Sukces* wiele osób odnalazło siebie i swój sposób na życie, jest po prostu bezcenna.

PRZEPIS NA (WSPÓLNY) SUKCES

Główną ideą Spółdzielni Socjalnej *Wspólny Sukces* jest zatrudnianie osób z niepełnosprawnością i defaworyzowanych. W ten sposób chcemy dać im szansę na aktywizację zawodową i realne zaistnienie na rynku pracy. Spółdzielnia jest stale wspierana poprzez zlecenie wykonania publicznych usług. Pamiętajmy, że osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, bezrobotne i z niepełnosprawnością trzeba wspierać nie tylko słowem, ale przede wszystkim czynem.

Wiele osób nas pyta, jak działamy? Czy dostajemy dofinansowania? Czy jesteśmy wspierani finansowo przez naszych założycieli? Jak to wszystko w ogóle wygląda?

Odpowiadamy: Ciężka praca! Zaangażowanie! Spółdzielczość! Wytrwałość! Dokładność! Upór! Cechy te pomagają nam pozyskiwać klientów, ułatwiają nam pracę z naszym biznesowym partnerem oraz zachęcają wielu klientów do powrotu i ponownego skorzystania z naszych usług.

Dla zapewnienia korzystnych warunków funkcjonowania naszej Spółdzielni niezwykle istotne było i jest wsparcie oraz zaangażowanie jednostek samorządu terytorialnego. Szczególnie w pierwszym etapie naszej działalności kluczowe było dla nas otrzymywanie zleceń od gminy Wągrowiec, powiatu wągrowieckiego, jak również miasta Wągrowiec. Współpraca z samorządami terytorialnymi zapewniła nam pewnego rodzaju stabilność finansową wynikającą ze stałości zleceń. Nie spoczęliśmy na laurach i biernym oczekiwaniu na zlecenia od naszych założycieli. Sami działaliśmy, aby udowodnić, że rzetelnie i uczciwie wykonamy pracę. Wkładamy mnóstwo serca, siły i zaangażowania, aby prowadzić nasz WSPÓLNY SUKCES.

PRACA I PASJA: BESKID ART DECO

GRAŻYNA MURZYN

Praca jest wynikiem konieczności zewnętrznej. Twórczość jest wynikiem konieczności wewnętrznej. Przed każdym człowiekiem stoi wybór – tworzyć, czy tylko pracować.

Bolesław Piasecki.

Tworząc profil naszej firmy Beskid Art Deco w mediach społecznościowych, zastanawialiśmy się, co napisać, by zainteresować użytkowników Internetu – w którym jak wiadomo jest natłok informacji – naszą działalnością. Oto, jak brzmiała nasza zachęta: *Zajrzyj do nas i potraktuj tę wizytę jak powrót do korzeni – kiedy jeszcze wszystko było inne naturalne, piękne i proste, nie było komercji, zalewu chińszczyzny, tandetnego plastiku i wszystkiego tego, czym świat nas dzisiaj kusi, ale też co staje się naszą zmorą.*

Kiedyś rzeczy miały duszę, wykonane były starannie, często bez użycia maszyn, z materiałów naturalnych, zazwyczaj łatwo dostępnych. W mojej filozofii życiowej nic się nie zmieniło. Nadal cenię trwałość, naturalne piękno i prostotę. Moja ży-

ciowa droga to krawiectwo. Jest ono kontynuacją tradycji rodzinnych, ale też pasją i sposobem na życie. Z wykształcenia jestem technikiem odzieżowym. Przez 10 lat pracowałam w dużych zakładach krawieckich. Wspinałam się po wszystkich szczeblach zawodowych tej profesji – poczynając od zwykłej szwaczki, przez kontrolera jakości, do mistrza i szefa zmiany.

Dzięki zdobytemu doświadczeniu otworzyliśmy razem z mężem własną działalność, którą prowadzimy od 2002 roku. Głównie zajmujemy się szyciem strojów ludowych i stylizowanych tzw. folk. Dostajemy bardzo dużo zleceń, jednak czasem – jeśli istnieje taka możliwość – pozwalamy sobie na jakąś odmianę. Przykładowo w 2016 roku na pokaz mody, który odbył się na Rynku Głównym w Krakowie, stworzyliśmy malowaną ręcznie kolekcję sukni, której inspiracją były motywy z rosyjskich wełnianych oraz jedwabnych chust i szali, wykonanych w manufakturze *Platki* (Pavlovo Posad Shawl Manufactory). Manufaktura ta ma ponad 300-letnią tradycję i jest wpisana na listę światowego dziedzictwa Unesco. Już ponad 10 lat sprowadzamy stamtąd chusty i szale. Kiedyś w Łodzi i Bielsku-Białej znajdowały się fabryki, w których drukowano motywy kwiatowe na tkaninie z 100% wełny – tzw. tybety. Niestety – od ponad 20 lat już nie istnieją. Unikalność wyrobu, jego trwałość i naturalność oraz tradycja, która musi za nim stać, to cechy wiodące tego, co wychodzi z naszej firmy na cały świat. Haftujemy wyłącznie ręcznie gorsety, kantanki i kamizelki. Stosujemy tzw. haft na wskroś, czyli przez tkaninę wierzchnią, którą zazwyczaj jest polski aksamit bawełniany, wełna lub sukno,

Fot. Beskid Art Deco

Pomimo że praca ręczna jest zmusna i droga, bazujemy właśnie na niej, bo tylko ona gwarantuje doskonałą jakość. Na zdjęciu: stroje ludowe produkcji Beskid Art Deco

Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich *Pełna Chata* w Szczepanowicach

Gorset –
egemplarz
muzealny
(z Muzeum
Klasztornego
OO. Cystersów
w Szczyrzycu)

przebijamy się przez podszewkę lnianą lub lniano-bawełnianą. Ten system haftu daje pewność, że wyrób podczas użytkowania się nie odkształci, a haft nie spruje. Dzisiejsze hafty maszynowe i komputerowe wykonane są na cienkich poliestrowych aksamitach – i tylko na nich – metodą tzw. jednego wkucia igły, co niestety powoduje przy wypruciu nitki efekt domina, czyli automatyczne wyprucie całego wzoru. Obniża to bardzo jakość produktu. Jednak my, pomimo że praca ręczna jest żmudna i droga, bazujemy właśnie na niej, bo tylko ona gwarantuje doskonałą jakość. Minusem jest jednak to, że bardzo ogranicza ona ilość tego, co możemy wykonać. Jak to mówią: „coś za coś”, trzeba dokonać wyboru.

Wyboru dokonują również klienci – są zdecydowani czekać u nas dłużej niż skorzystać z usług w zakładach wykonujących produkcję masową. Współpracujemy z różnymi klientami. Są nimi zarówno osoby indywidualne, jak i instytucje, np. urzędy marszałkowskie, starostwa powiatowe czy urzędy gminy. Głównie są to jednak stowarzyszenia promujące kulturę lokalną, czyli zespoły folklorystyczne, **Koła Gospodyń Wiejskich (KGW)**, Lokalne Grupy Działania (LGD) i wiele innych. My również należymy do LGD *Turystyczna Podkowa*. Jesteśmy także partnerami KSOw (Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich).

Gorset – wzór wiśniowski

Koła Gospodyń Wiejskich przeżywają dzisiaj rozkwit. Tworzą je kobiety gospodarne i wyjątkowe. W ostatnim czasie KGW stworzono możliwość rejestracji w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), zminimalizowano formalności, dzięki czemu mogą działać legalnie, a my możemy z nimi rozliczać się na podstawie faktur, co znacznie ułatwia współpracę. Dzięki dotacjom z budżetu państwa oraz pozyskanym grantom z różnych innych instytucji, w tym też europejskich, coraz częściej i z wielką dbałością o miejscową tradycję KGW odtwarzają stroje ludowe ze swojego regionu. Przywożą nam stare stroje, wyciągnięte z szaf po prababciach lub nawet poźółtkłe kalki z motywami do haftu. Staramy się odtwarzać je z jak największą starannością, ponieważ zdajemy sobie sprawę, jak ważne jest, by kultywować własną tradycję, a nie zapożyczać z innych regionów lub tworzyć zupełnie nową, odbiegającą od lokalnych korzeni. Dlatego zawsze przy przyjmowaniu zamówień rozmawiam z klientem na ten temat. Cieszę się, że wzrasta świadomość kulturowa zarówno klientów zamawiających stroje, jak i osób pracujących w instytucjach przekazujących fundusze na tego typu projekty. Te wszystkie inicjatywy są bardzo potrzebne, ponieważ aktywizują środowisko wiejskie, a KGW to jedna z najstarszych form organizacji społecznych, jakie funkcjonują w Polsce. Pozwalają one rozwijać ukryte talenty artystyczne, kulinarne, a nawet biznesowe. Takie organizacje wspaniale reprezentują środowiska kobiece na zewnątrz oraz integrują i spajają społeczność wewnątrz. Ja również należę do KGW w swojej miejscowości – Poznachowice Dolne.

Nasze stroje znajdują się niemal w każdym zakątku świata, bo szyliśmy już dla instytucji polonijnych i klientów indywidualnych m.in. z Nowej Zelandii, Brazylii, Australii, Japonii, Portugalii, Estonii, USA, Kanady, Francji, Niemiec i wielu innych krajów.

Bierzemy udział w przeróżnych wydarzeniach, np. z Małopolskim Urzędem Marszałkowskim corocznie wyjeżdżamy na Dożynki Prezydenckie do Spały. Byliśmy także na targach

Grüne Woche w Berlinie, Poczdamie, Zamku Corvey w Hoxter oraz na niezliczonej ilości różnych imprez w Polsce, gdzie dekorujemy stoisko rękodziełem i prezentujemy polską – a szczególnie małopolską – kulturę.

Również lokalnie działamy na różnych frontach. W miejscu, w którym żyjemy i pracujemy, staramy się podnieść świadomość społeczeństwa na temat wartości materialnego i niematerialnego dziedzictwa pozostawionego nam przez przodków. Podczas swoich licznych wyjazdów poznaliśmy ciekawych ludzi, których później zaprosiliśmy do siebie, by zrobić coś dobrego. We współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu (GOKiS) w Wiśniowej, nieocenioną dyrektorką Agnieszką Dudek-Wargowską, pracownikami i studentami Uniwersytetu Jagiellońskiego (Katedry Historii Języka i Dialektologii pod przewodnictwem dr hab. Macieja Raka) oraz niezwykle pasjonata gwary – językoznawcy dr Artura Czesaka od 3 lat badamy naszą wiśniowską gwarę. Dzięki wspólnej pracy wydany został już słownik. Pod podanym linkiem można przeczytać więcej o naszej „wiśniowskiej godce”: <http://wisniowskogodka.gokis-wisniowa.pl/>. Na te działania już po raz drugi GOKiS w Wiśniowej uzyskał dofinansowanie z Narodowego Centrum Kultury, z programu *Ojczysty – dodaj do ulubionych*.

W ramach działalności zajmujemy się także naszą spuścizną materialną i niematerialną, głównie rzemieślniczą, rękodzielniczą i tzw. ginącymi zawodami. Dzięki współpracy z GOKiS Wiśniowa i dr Joannie Dziadowiec-Greganić z Państwo-

wego Muzeum Etnograficznego w Warszawie udało się uzyskać dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Funduszu Promocji Kultury, programu *Kultura ludowa i tradycyjna* na realizację dwuletniego projektu badawczo-animacyjnego pt. *Wiśniowski Jarmark Rzemiosł i Zawodów Tradycyjnych – lokalna tradycja w działaniu*. Projekt bazujący na etnograficznych badaniach terenowych składa się z wielu działań, wśród których wymienić należy m.in.: wywiady z lokalnymi twórcami, rzemieślnikami, inwentaryzację starych fotografii należących do mieszkańców, interaktywną wirtualną mapę tradycyjnych profesji i twórców, publikację książkową oraz film na temat dziedzictwa rzemieślniczego i rękodzielniczego gminy Wiśniowa. Projekt zakończy się 6 lipca 2019 roku wielkim Wiśniowskim Jarmarkiem w centrum Wiśniowej, na który serdecznie wszystkich Państwa zapraszamy! (Więcej informacji o projekcie pod podanym linkiem: <http://wisniowski-jarmark.gokis-wisniowa.pl/>). W ramach projektu udało się również skatalogować nasze unikalne wiśniowskie gorsety. Moim marzeniem jest, by umiejętność ich wytwarzania i unikalne wzory haftu udało się wpisać na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego.

Wydaliśmy również krótki folder pt. *Moda na Wiśniową*, który promuje naszą małą ojczyznę, jej walory turystyczne i krajobrazowe oraz twórców i artystów pracujących z nami. Dystrybuujemy go na różne sposoby, np. rozdajemy egzemplarze podczas imprez folklorystycznych i na targach oraz wysyłamy w paczkach razem z naszymi produktami za granicę.

Na zakończenie chcemy Państwa zaprosić do odwiedzenia naszej strony internetowej <https://beskidartdeco.pl/>. Bardzo się cieszymy, że zrobiło to już ponad 10 milionów osób. Na stronie znajduje się m.in. sklep internetowy z naszymi wyrobami. Zapraszamy Państwa również do siedziby naszej firmy, w której mieści się niewielki stacjonarny sklepik. Wszystko, co prezentujemy, to praca twórców – niekoniecznie „ludowych” (ponieważ naszym zdaniem termin „twórca ludowy” ogranicza pole działania i szufladkuje) – z pięknego terenu Beskidu w Małopolsce. Zapraszamy!

W ramach naszej działalności prowadzimy także stacjonarny sklepik, który mieści się w siedzibie naszej firmy.

Fot. Beskid Art Deco

SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA APACZE

MARTA CZAPLA-BYSTROWSKA

Czy podmiot ekonomii społecznej może realizować swoją misję społeczną skutecznie, konkurując na rynku komercyjnym? Czy efekt pracy polskich pracowników z zespołem Downa może z sukcesem budować rozpoznawalność produktów na rynkach całego świata?

Działalność Spółdzielni Socjalnej *Apacze* z Krakowa zdecydowanie potwierdza, że tak. *Apacze* powstało we wrześniu 2014 r. Specjalizujemy się w pakowaniu kosmetyków w saszetki i zestawy dla znanych producentów polskich i zagranicznych. Jednym z członków i założycieli jest *Graal* – Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Osobowości Dzieci – organizacja pożytku publicznego. Członkami Spółdzielni są w pełni samodzielne osoby z zespołem Downa, mające pełną zdolność do czynności prawnych.

...

Odkryliśmy niszę rynkową na rynku konfekcjonowania (pakowania) kosmetyków, wykorzystując dynamicznie rozwijającą się branżę. Polska zajmuje 6. miejsce w Europie zarówno pod względem wartości sprzedaży, jak i eksportu kosmetyków. Polskie produkty trafiają do ponad 130 krajów, a wartość eksportu w ostatnich latach rosła średnio o 5% rocznie. Niemal co drugi kosmetyk wyprodukowany w Polsce trafia na eksport (dane z 2016 r. źródło: <https://analizarynku.eu/polski-rynek-kosmetyczny>). Coraz większa liczba nowych podmiotów oraz produktów zrodziła zapotrzebowanie na mniejsze wolumeny dla wzrastającej ilości produktów na rynku. Firmy, które wchodziły na rynek ze swoimi produktami, nie chcą inwestować w wysokonakładową produkcję kosmetyków i próbek dopóki rynek nie zweryfikuje realnego stałego zapotrzebowania. *Apacze* pokrywa tę część rynku i dzięki zbudowaniu długotrwałych relacji z producentami kosmetyków powoduje, że Spółdzielnia wzrasta wraz z nimi. Ważne jest to, że *Apacze* działa na rynku komercyjnym, konkurując z innymi podmiotami,

i niezależnie od swojej misji społecznej jest weryfikowana tak, jak podmiot komercyjny. Liczy się jakość, terminowość, cena, elastyczność, jak i również jakość obsługi i zbudowanych relacji z klientami. Dzięki temu klienci polecają usługi Spółdzielni innym podmiotom w kraju i za granicą (m.in. Litwa, Anglia), którzy stają się stałymi partnerami biznesowymi *Apacze*.

...

Spółdzielnia znajduje się obecnie w fazie dynamicznego rozwoju i niedawno otworzyła drugi zakład produkcyjny, który specjalizuje się w tzw. *kitting'u*, czyli pakowaniu zestawów różnego rodzaju produktów (np. dla dzieci), oraz usługach szwalniczych. To, w jakim punkcie znajdujemy się dzisiaj, stało się możliwe dzięki niezwykłym ludziom i ich zaangażowaniu oraz determinacji w budowaniu stabilnego biznesu, a poprzez to: tworzeniu miejsc pracy dla osób wykluczonych. Zbudowaliśmy skuteczny i stabilny zespół, w skład którego weszły także osoby z niepełnosprawnością o różnym stopniu. Zespół ten z sukcesem realizuje coraz większe i bardziej skomplikowane projekty biznesowe, oferując kompleksowe rozwiązania pod jednym dachem.

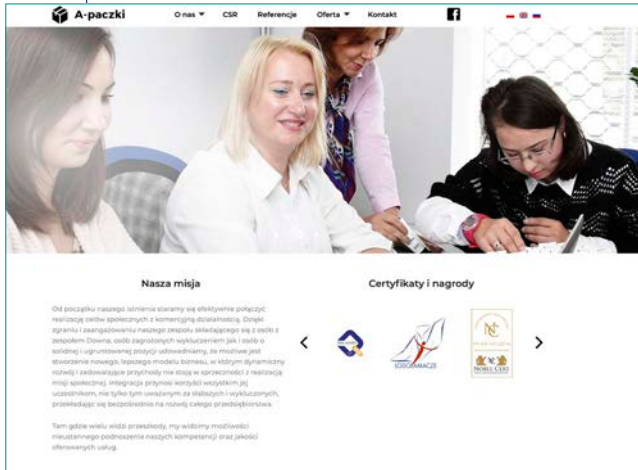
Dojście do tej sytuacji nie było jednak ustane różami, choć regularne konfekcjonowanie kremu różanego zdecydowanie pomogło w trudnych chwilach. Otrzymana dotacja umożliwiła start działalności, jednak już na tym etapie pojawiło się kilkumiesięczne opóźnienie w dostawie maszyny saszetkującej. Spowodowało to utratę pozyskanych kontraktów, zachwiało sytuację finansową i postawiło pod znakiem zapytania dalsze istnienie Spółdzielni.

Członkami Spółdzielni są w pełni samodzielne osoby z zespołem Downa, mające pełną zdolność do czynności prawnych.

O AUTORCE

www.martaczaplabystrowska.com Obecnie mentor i coach biznesu, w latach 2016–2018 Dyrektor Sprzedaży i Marketingu Spółdzielni Socjalnej *Apacze*.

Kliknij na obrazki, żeby przejść do strony internetowej Spółdzielni Socjalnej Apacze

Objmując zarządzanie Spółdzielnią w 2016 r., wiedziałam, że nie będzie to łatwe zadanie. Jednak widząc determinację i oddanie pracowników, wierzyłam, że damy radę. Krok po kroku uporządkowaliśmy sytuację z obecnymi klientami. Dzień po dniu wykonując setki telefonów, spotkań, wizyt na targach i spotkaniach networkingowych, pozyskaliśmy nowych klientów. Działając zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, nie stawialiśmy sobie ograniczeń. Wzięliśmy udział w największych na świecie targach kosmetycznych Cosmoprof Bologna 2017 we Włoszech, gdzie nawiązaliśmy kontakty ze znanymi producentami kosmetyków w Polsce i Europie. Nie poddawaliśmy się: gdzie nie udało się wejść drzwiami, wchodziliśmy oknem. Potwierdzaliśmy każdego dnia, że jesteśmy podmiotem, któremu warto zaufać. Ułożyliśmy procesy obsługi zleceń i produkcji oraz uzyskaliśmy certyfikat *ISO 22716*, który jest potwierdzeniem wprowadzonych standardów do konfekcjonowania kosmetyków zgodnych ze standardami europejskimi. Dzisiaj mamy ponad 20 stałych klientów działających w Polsce

Ania i Łukasz – pracownicy Spółdzielni Socjalnej Apacze

i za granicą, dystrybuujących swoje produkty na całym świecie. Obecnie zatrudniamy 15 pracowników i osób współpracujących.

Nasze działania potwierdzają, że synergia między ekonomią społeczną i tradycyjną jest możliwa. Z jednym z naszych stałych klientów stworzyliśmy projekt biznesowy, którego rezultatem jest zestaw kosmetyków naturalnych sprzedawany jako produkt tworzący miejsca pracy dla osób wykluczonych. Produkt stał się bestsellerem na rynku kosmetyków naturalnych.

...

Działalność Apacze to również zaangażowanie społeczności lokalnej. Uczniowie z zaprzyjaźnionej szkoły asystują naszym pracownikom z zespołem Downa, podważając tym samym powszechne opinie na temat pokolenia nastawionego na własne sukcesy. Nasi pracownicy z niepełnosprawnością, jak i również podopieczni Stowarzyszenia *Graal*, pracują w organizacji widowni, będąc częścią zespołu Krakowskiego Biura Festiwalowego (KBF). Od ponad 2 lat regularnie witają widzów największych wydarzeń kulturalnych w Polsce m.in. na wydarzeniach, takich jak: Festiwal Muzyki Filmowej, *Misteria Paschalia*, *EtnoKraków*. Wydarzenia te odbywają się w największych obiektach kulturalnych, jak Centrum Kongresowe *ICE Kraków* oraz *TAURON Arena Kraków*. Nasi podopieczni z zespołem Downa w tej roli służą pomocą nie tylko w integracji z resztą zespołu KBF, ale przede wszystkim wspierają w razie wątpliwości i pomagają znaleźć rozwiązanie z trudnych sytuacji widzom. Wspólnie pracują nad czytaniem biletów, komunikacją, pewnością siebie, zakresem obowiązków, sekwencją czynności i bezpieczeństwem.

...

Spółdzielnia poza wspomnianym już certyfikatem *ISO 22716* uzyskała w ostatnich latach *Znak Jakości*, certyfikat *Zakup Prospołeczny* oraz wyróżnienie w konkursie *Lodołamacze 2018*. Działalność Spółdzielni Socjalnej Apacze pokazuje, że można zbudować stabilny biznes oparty na dobrych relacjach zarówno z pracownikami, jak i z klientami i z partnerami spoza biznesu. Moje doświadczenia ze świata korporacji międzynarodowych oraz polskich firm i podmiotów ekonomii społecznej utwierdziły mnie w przekonaniu, że dzisiaj wszyscy działamy w jednej branży – branży LUDZI.

Na terenie całej Polski działa 60 akredytowanych Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, które łączy wspólny cel – pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenie wsparcia podmiotom ekonomii społecznej (PES) i przedsiębiorstwom społecznym (PS) poprzez wzmacnianie ich potencjału. Pomimo jednorodnej idei, istnieją między nimi pewne różnice, chociażby w postaci obszarów działalności poszczególnych Ośrodków, ich liczby w danym regionie czy rezultatów pracy. W tym wydaniu „Biuletynu Sieci OWES” przyglądamy się działalności Ośrodków z województwa opolskiego i dolnośląskiego.

PREZENTACJA OWES OPOLSKIE

OŚRODEK WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ DLA SUBREGIONU PÓŁNOCNEGO

PROFES Spółdzielnia Socjalna w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy w Kluczborku realizuje projekt o nazwie *Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej dla Subregionu Północnego*, który swoim zasięgiem obejmuje powiaty: kluczborski, oleski, namysłowski i brzeski. OWES dla Subregionu Północnego świadczy kompleksową ofertę usług dla podmiotów ekonomii społecznej (PES) w celu ich rozwoju i stabilizacji, m.in. udziela wsparcia finansowego, prowadzi szkolenia dla kadry PES czy świadczy profesjonalne doradztwo biznesowe. OWES to także wspieranie i inicjowanie działań społecznych i gospodarczych mieszczących się w ramach ekonomii społecznej. Celem głównym projektu jest wzmocnienie sektora ES na wskazanym terenie. W ramach dążenia do jego realizacji OWES podejmuje szereg działań, takich jak: animacja wspólnot samorządowych i regionalnych na rzecz poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej, promowanie marki oraz produktów ES na terenie województwa opolskiego, a także wspieranie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w ramach reintegracji zawodowej. Ponadto planuje się, że działania realizowane przez OWES przyczynią się do zwiększenia liczby PES działających na terenie objętym wsparciem.

Założone do realizacji cele OWES są kontynuacją podejmowanych na przestrzeni lat zarówno przez PROFES Spółdzielnię Socjalną (lidera), jak i Powiatowy Urząd Pracy w Kluczborku. W czasie funkcjonowania akredytacji OWES w latach 2015–2018 jego wsparciem zostało objętych wiele przedsiębiorstw społecznych. Jednym z nich jest **3 Kultury Spółdzielnia Socjalna** – przedsiębiorstwo to posiada bogatą ofertę świadczonych usług. Prowadzone są tam warsztaty rękodzielnicze, kaligraficzne, florystyczne, robienia na drutach oraz malowania na jedwabiu. Ponadto organizowane są kursy ikonopisarskie, zajęcia dla dzieci z glottodydaktyki i sensoplastyki. Prowadzony był także kurs języka angielskiego na poziomie podstawowym. **Fundacja Artem Silesiam Promovere** działa w obszarze szeroko pojętej sztuki, kultury i edukacji. W 2018 r. Fundacja powołała do życia Katolicką Niepubliczną Szkołę Podstawową w Biadaczu koło Kluczborka, która wyróżnia się wdrażaniem innowacyjnych metod kształcenia i organizacji edukacji. Wsparciem OWES objęta jest także **KOST PRO Spółdzielnia Socjalna z Bąkowa**, która działa w branży konstrukcji metalowych. Jej rozwój realizowany jest w czterech kierunkach: 1. Wy-

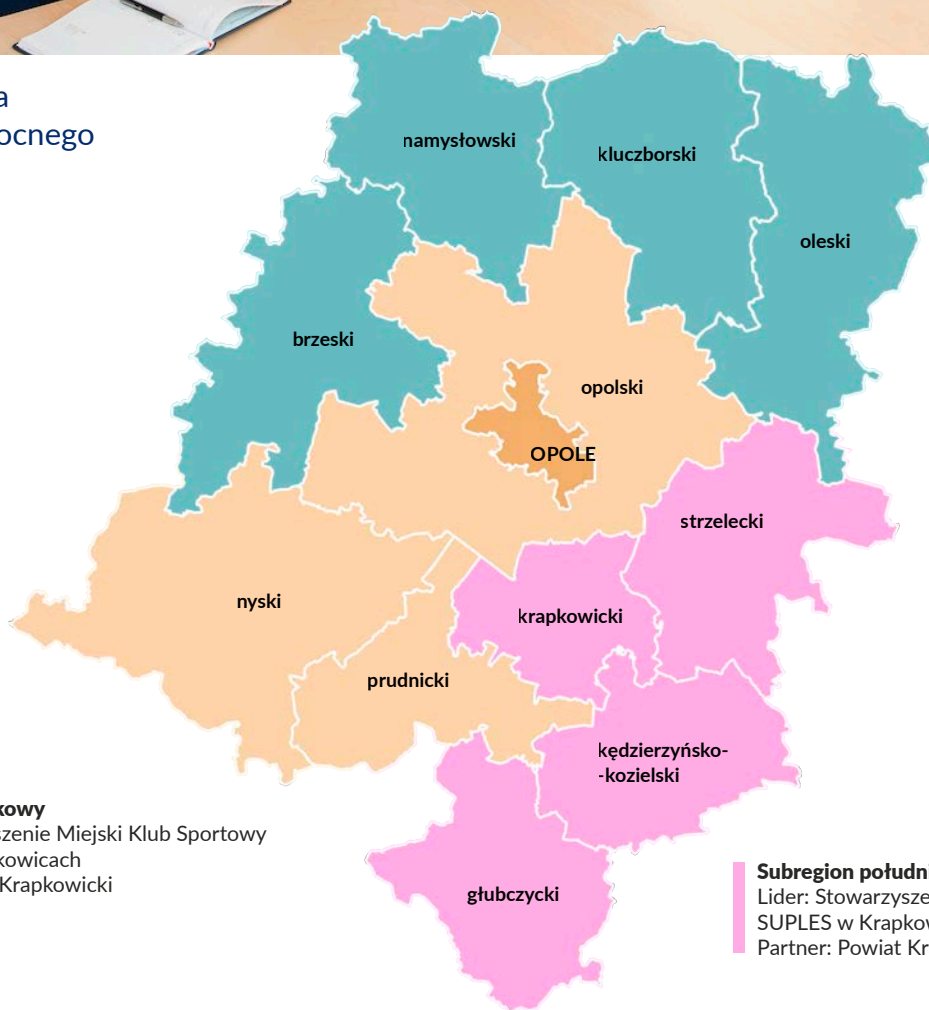

PROFES
SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA

OWES
OŚRODEK WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

Zespół OWES dla Subregionu Północnego

Subregion północny
 Lider: PROFES
 Spółdzielnia Socjalna
 Partner: Powiatowy
 Urząd Pracy
 w Kluczborku

Subregion środkowy
 Lider: Stowarzyszenie Miejski Klub Sportowy
 SUPLES w Krapkowicach
 Partner: Powiat Krapkowicki

Subregion południowy
 Lider: Stowarzyszenie Miejski Klub Sportowy
 SUPLES w Krapkowicach
 Partner: Powiat Krapkowicki

konywanie konstrukcji stalowych, 2. Produkcja osprzętu roboczego, 3. Projektowanie konstrukcji oraz maszyn i ich części, 4. Edukacja związana z nabyciem nowych umiejętności.

Podsumowując, ze wsparcia OWES skorzystały nowo powstałe PS: Spółdzielnia Socjalna *UNIKO*, Spółdzielnia Socjalna *Ad Metam*, *MUZA* Spółdzielnia Socjalna, Spółdzielnia Socjalna *Miód i Wino*, *3 Kultury* Spółdzielnia Socjalna, Spółdzielnia Socjalna *ALFA*, *KOST-PRO* Spółdzielnia Socjalna, *Qubit* Spółdzielnia Socjalna. **Istniejące PS:** Spółdzielnia Socjalna *Gród*, Spółdzielnia Socjalna *KORNIK*, Spółdzielnia Socjalna *Las Vegas*, Spółdzielnia

Socjalna *Strefa*, Spółdzielnia Socjalna *Integracja*, Fundacja *Artem Silesiam Promovere*, MKS Kluczbork. **PES przekształcone w PS:** Fundacja *Kultura-Integracja-Społeczeństwo*, Stowarzyszenie na Rzecz Utworzenia i Rozwoju Katolickiego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Brzegu, Stowarzyszenie *Brzezina*. *OWES dla Subregionu Północnego* tworzy zespół ludzi, którzy są specjalistami w swojej dziedzinie. Ich recepta na udany projekt to dbanie o wzajemne relacje. Sami przyznają: *Stawiamy duży nacisk na integrację oraz relacje panujące w zespole. Jeżeli my jesteśmy silni, zmotywowani oraz tworzymy zgraną drużynę*

nę, to dobre wzorce i praktyki przekazujemy podmiotom, z którymi pracujemy! Staramy się działać zgodnie z mottem: „Rzecz NIE w tym by świat opisywać, ale go ZMIENIAĆ”.

SUBREGION ŚRODKOWY WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Subregionu Środkowego Województwa Opolskiego prowadzony jest w ramach projektu *Przedsiębiorczość społeczna z OWES-em Subregionu Środkowego przez Stowarzyszenie Miejski Klub Sportowy SUPLES w Krapkowicach (lider) w partnerstwie z Powiatem Krapkowickim (partner)*. Formalnie OWES funkcjonuje od stycznia 2018 roku, jednak ze względu na przesunięcia finansowe, faktycznym wsparciem zainteresowane podmioty i osoby fizyczne obejmowane są od marca 2019 roku. Do tego czasu do głównych działań OWES należały: działania animacyjne, tworzenie lokalnych partnerstw, rozeznanie kondycji i diagnoza podmiotów ekonomii społecznej.

Działania Ośrodka prowadzone są na terenie powiatów: nyskiego, prudnickiego i opolskiego oraz powiatu grodzkiego – miasto Opole. Za całość działań odpowiada lider projektu.

W ramach działalności OWES świadczone będzie wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób fizycznych, PES/PS, JST, NGO, firm, instytucji oraz wsparcie finansowe (inwestycyjne i pomostowe) dla PS zatrudniających nowych pracowników z grup defaworyzowanych. Będzie również prowadzony stały monitoring PES. OWES będzie także wspierać działania istniejących i nowo powstałych PS/PES.

Wsparcie OWES obejmuje także szkolenia z ekonomii społecznej (z partnerstw i rozwoju lokalnego, zakładania i funkcjonowania PES/PS itp.). Wykwalifikowany personel będzie prowadził doradztwo biznesowe, marketingowe, księgowo-finansowe, prawne. Przez cały okres realizacji projektu będzie prowadzona animacja lokalna w celu zawierania partnerstw międzysektorowych i rozwoju lokalnego. Celem tych działań jest wzmocnienie sektora ekonomii społecznej na terenie subregionu środkowego poprzez wsparcie doradcze i finansowe istniejących przedsiębiorstw społecznych, wsparcie doradcze i informacyjne PES, pomoc w przekształcaniu PES w PS, zakładanie PS przez zainteresowane grupy inicjatywne, szkolenia i warsz-

taty dla wszystkich zainteresowanych rozwojem przedsiębiorczości społecznej, PES oraz współpracy sektora pozarządowego, biznesu i JST. Ponadto celem Ośrodka jest propagowanie idei ekonomii społecznej wśród wszystkich zainteresowanych na terenie subregionu środkowego.

Dotychczas w ramach działania Ośrodka zostało utworzone jedno Stowarzyszenie oraz zostały nawiązane 4 partnerstwa lokalne: z Powiatowymi Urzędami Pracy w Nysie i Opolu, z Centrum Dialogu Obywatelskiego przy Urzędzie Miasta Opola oraz z Centrum Dialogu i Partnerstwa Obywatelskiego przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Opolskiego.

SUBREGION POŁUDNIOWY WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Stowarzyszenie Miejski Klub Sportowy SUPLES w partnerstwie ze Starostwem Powiatowym w Krapkowicach był realizatorem w ramach *Osi Priorytetowej VIII Integracja społeczna, Działanie 8.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej RPO WO 2014–2020 projektów: Spółdzielnia Socjalna Twoją szansą oraz Spółdzielnia Socjalna Twoją szansą 2*. OWES Krapkowice działaniem obejmuje powiaty Opolszczyzny: krapkowicki, strzelecki, głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski.

Głównym celem projektu jest stworzenie nowych przedsiębiorstw społecznych oraz wzmocnienie istniejących, zwiększenie poziomu aktywności społeczno-zawodowej, jak i przeciwdziałanie wykluczeniu społeczno-zawodowemu osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Jednocześnie celem przedsięwzięcia jest zwiększenie wśród administracji publicznej, organizacji pozarządowych i biznesu wiedzy o roli i możliwości przedsiębiorstw społecznych w budowaniu zrównoważonego rozwoju lokalnego. Projekt skierowany jest do osób fizycznych oraz podmiotów i instytucji z terenu subregionu południowego

Wyroby Spółdzielni *Pilszczanka* prezentuje Parze Prezydenckiej pani prezes Danuta Rudnicka (w środku)

fol. Stowarzyszenie Miejski Klub Sportowy SUPLES, Powiat Krapkowicki

woj. opolskiego, które są zainteresowane rozwojem ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej. W ramach wsparcia oferowane są usługi: animacji lokalnej, inkubacji, dotacje inwestycyjnej na utworzenie nowych miejsc pracy oraz działania doradcze realizowane przez doradców kluczowych, biznesowych i specjalistycznych zgodnie z wytycznymi AKSES. Realizowany jest również program mentorski, który ma na celu rozwijanie kompetencji biznesowych. Praca ta opiera się na spotkaniach z podmiotami, omawianiu elementów działania przedsiębiorstwa oraz nauce przez doświadczenie, obserwacji i korzystaniu z dobrych praktyk.

Projekt *Spółdzielnia socjalna Twoją szansą 2*, w ramach którego przy Stowarzyszeniu funkcjonuje OWES Krapkowice jest kontynuacją projektu realizowanego w latach 2013–2016 pod nazwą *Spółdzielnia socjalna Twoją szansą*. W pierwszym okresie finansowania powstały spółdzielnie socjalne, które w obecnej perspektywie finansowania korzystały również m.in. z dotacji na utworzenie miejsc pracy w istniejących PS, wzmacniając dzięki temu swój potencjał. Były to m.in. Strzelecka Spółdzielnia Socjalna ze Strzelec Opolskich działająca głównie w branży gastronomicznej, prowadząca na chwilę obecną trzy lokale gastronomiczne oraz świadcząca szeroki zakres usług w tej branży na wysokim poziomie. Kolejną Spółdzielnią z powiatu strzeleckiego jest Spółdzielnia *Premio Group* ze Strzelec Opolskich, zajmująca się usługami w branży motoryzacyjnej, czy Spółdzielnia Socjalna *Pszczółka* z Kędzierzyna-Koźła świadcząca usługi w branży gastronomicznej.

Efektom działań OWES Krapkowice w okresie 2016–2018 jest powstanie sześciu nowych spółdzielni socjalnych oraz wzmocnienie potencjału pięciu istniejących już spółdzielni socjalnych. Łącznie udzielono 45 dotacji w kwocie 20 tysięcy zł/osobę, którym również udzielono wsparcia finansowego pomostowego (podstawowego w kwocie 1600 zł i przedłużonego w kwocie 1100 zł). Dzięki wsparciu finansowemu i doradczemu wzmocniono potencjał Spółdzielni działającej od 2005 roku tj. Wielobranżowej Spółdzielni Socjalnej *Ogniwo* z Kędzierzyna-Koźła, jak również innych spółdzielni z tego miasta, powstałych w ramach realizacji wcześniejszego projektu. Nowo powstałe spółdzielnie w ramach tej perspektywy finansowania to: Spółdzielnia Socjalna *DAR*, która wykonuje usługi medycyny naturalnej, dietytyki oraz dogoterapii, Spółdzielnia Socjalna *Poza Czasem* specjalizująca się w opiece nad osobami starszymi, przewozem osób oraz wypożyczeniem sprzętu rehabilitacyjnego; ze Strzelec Opolskich: Spółdzielnia Socjalna *Premio Group 2* świadcząca usługi w branży samochodowej, Spółdzielnia Socjalna *Archsystem* świadcząca usługi budowlane. W powiecie głubczyckim powstały: Spółdzielnia Socjalna *Niezapominajka 2* z Głubczyc, która prowadzi kawiarnię z galerią sztuki, gdzie okoliczni artyści mieli możliwość wystawiać swoje dzieła i prace rękodzielnicze, jak również Spółdzielnia Socjalna *Pilszczanka* z Pilszcza, oferująca swoje usługi w zakresie gastronomii, w tym produkcji wyrobów garmażeryjnych i obsługi imprez okolicznościowych, opiekuńczych, rękodzielniczych, cukierniczych, w tym w zakresie piernikarstwa.

OPOLSKIE

LIDERZY/ PARTNERZY	Obszar działalności	Okres realizacji projektu	Budżet projektu (zł)	Średnia wartość dotacji na jedno miejsce pracy	Średnia wartość wsparcia pomosto- wego na osobę	Plano- wana liczba utwo- rzonych miejsc pracy	www e-mail
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej dla Subregionu Północnego							
Lider: PROFES Spółdziel- nia Socjalna Partnerzy: Powiatowy Urząd Pracy w Kluczborku	Subregion północny woj. opol- skiego powiaty: kluczbor- ski, oleski, namysłowski i brzeski	01.12.2018 – 01.12.2021	4,8 mln	24 000 zł/os.	800 zł brutto	50	www.prof-es.pl/ owes biuro@prof-es.pl
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Subregionu Środkowego Województwa Opolskiego							
Lider Stowarzyszenie Miejski Klub Spor- towy SUPLES w Krapkowicach Partnerzy: Powiat Krapkowicki Nazwa projektu: Przedsiębiorczość społeczna z OWE- S-em Subregionu Środkowego	Subregion środkowy woj. opol- skiego powiaty: nyski, prud- nicki i opol- ski i grodzki – miasto Opole	01.01.2018 – 31.12.2022	8,3 mln	24 000 zł/os.	1800 zł brutto w okresie pierwszych 6 miesięcy od dnia zatrudnie- nia i 1200 zł brutto przez kolej- ne pół roku na upraw- nioną osobę	95	owesopole.pl biuro@owesopole. pl
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Subregionu Południowego							
Lider Stowarzyszenie Miejski Klub Spor- towy SUPLES w Krapkowicach Partnerzy: Powiat Krapkowicki Nazwa projektu: Spółdzielnia socjal- na Twoją szansą 2	Subregion południo- wy wojew- ództwa opolskiego powiaty: krapkowicki, strzelecki, głubczycki, kędzierzyń- sko-kozielski	01.01.2016 – 31.12.2018	4,0 mln	20 000 zł/os.	Podstawo- we 1600 zł brutto; przedłużo- ne 1100 zł brutto	56	oweskrapkowice.pl biuro@ oweskrapkowice.pl

Warto podkreślić, że w Spółdzielnia Socjalna *Pilszczanka* godnie reprezentowała województwo opolskie na Dożynkach Prezydenckich w Spale w czerwcu 2018 roku. W trakcie realizacji projektu odbyły się m. in. wizyty studyjne (do Żar i Krakowa) w celu poznania dobrych praktyk dotyczących ekonomii społecznej, jak i w celu podniesienia własnych umiejętności i kompetencji przez pracowników spółdzielni socjalnych, organizacji społecznych oraz administracji samorządowej w obszarze ich współpracy. Ponadto OWES Krapkowice wielokrotnie uczestniczył w Targach Ekonomii Społecznej, podczas których informował o usługach w ramach realizowanego projektu. Były to okazje do bezpośredniego nawiązania kontaktów z osobami zainteresowanymi tematyką ekonomii społecznej, spółdzielczości socjalnej czy działalności organizacji pozarządowych.

DOLNOŚLĄSKI OŚRODEK
WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ W LEGNICY

Legnickie Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich (lider) wraz z Sudeckim Instytutem Rozwoju Regionalnego tworzą Dolnośląski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Legnicy (DOWES). W ramach swojej działalności DOWES realizuje dwa projekty: *Legnicko-Głogowski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej*, a także *OWES dla subregionu jeleniogórskiego*.

PREZENTACJA OWES DOLNOŚLĄSKIE

Głównym celem projektu pn. *Legnicko-Głogowski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej* jest wzrost zatrudnienia w sektorze ES wśród osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Projekt realizowany jest od czerwca 2016 roku do końca maja 2019 roku.

W ciągu 36 miesięcy na terenie subregionu legnicko-głogowskiego ma zostać utworzonych 90 miejsc pracy. Jest to możliwe dzięki realizacji kompleksowego wsparcia OWES w Legnicy na rzecz promocji i rozwoju ekonomii społecznej. Wsparciem OWES w Legnicy objęte są: osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, PES i PS, organizacje pozarządowe, instytucje wspierające ES, JST i ich jednostki organizacyjne oraz kierownicy tych podmiotów, przedstawiciele nauki i biznesu, podmioty uprawnione do tworzenia podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym oraz społeczności lokalne (grupa docelowa działań animacyjnych).

Do najważniejszych działań w projekcie należą m.in.: animacja społeczności lokalnych, wizyty studyjne i zawiązywanie partnerstw na rzecz promocji i rozwoju ES, doradztwo ogólne i specjalistyczne, szkolenia zawodowe, coaching czy kluczowe doradztwo biznesowe dla PS.

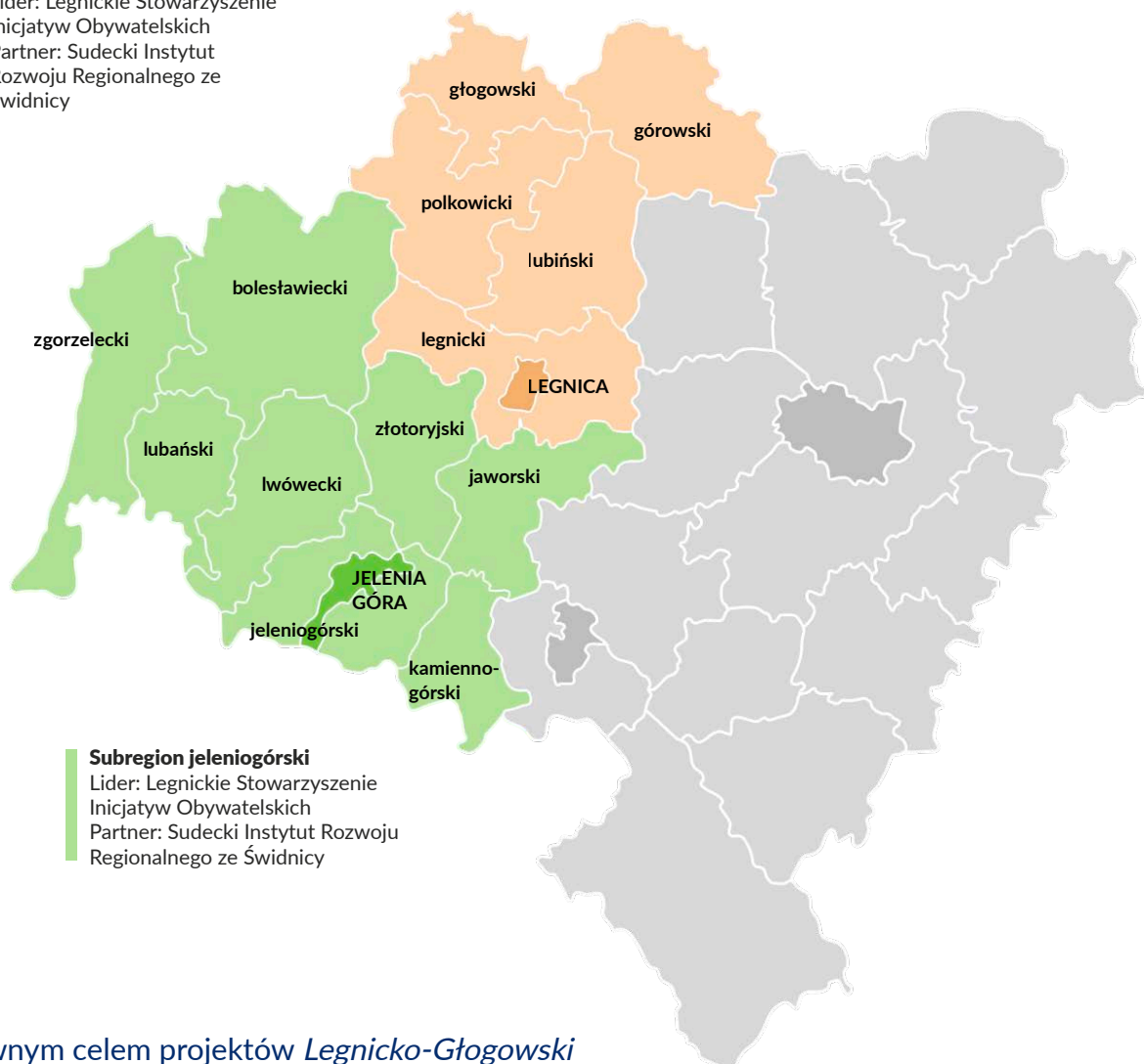
Nowo utworzone i istniejące przedsiębiorstwa społeczne, które działają przy wsparciu projektu, reprezentują wiele różnorodnych branż. Obok stosunkowo częstych profili działalności, jak utrzymanie terenów zielonych i sprzątanie czy usługi ogólnobudowlane, na terenie subregionu legnicko-głogowskiego znaleźć można przedsiębiorstwa społeczne prowadzące punkty gastronomiczne (Spółdzielnia Socjalna *S.M.A.R.T., Kręta 6* sp. z o.o.), podmioty oferujące wszechstronne warsztaty ruchowe i taneczne (Spółdzielnia Socjalna Teatru *Avatar*), czy oferujące swoje usługi na rzecz osób z niepełnosprawnościami (Legnickie Centrum Rozwoju sp. z o.o.). W ramach projektu *Legnicko-Głogowski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej* udało się utworzyć 16 nowych przedsiębiorstw społecznych, dwa podmioty ekonomii społecznej postanowiły się przekształcić, a trzy istniejące już spółdzielnie socjalne rozwinęły swoją działalność, zatrudniając nowych pracowników. Łącznie dotychczas utworzone zostały 84 miejsca pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

Subregion legnicko-głogowski

Lider: Legnickie Stowarzyszenie
Inicjatyw Obywatelskich
Partner: Sudecki Instytut
Rozwoju Regionalnego ze
Świdnicy

Subregion jeleniogórski

Lider: Legnickie Stowarzyszenie
Inicjatyw Obywatelskich
Partner: Sudecki Instytut Rozwoju
Regionalnego ze Świdnicy

Głównym celem projektów *Legnicko-Głogowski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej* oraz *OWES dla subregionu jeleniogórskiego* jest zwiększenie zatrudnienia w sektorze ES wśród osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Celem głównym projektu *OWES dla subregionu jeleniogórskiego* jest tworzenie miejsc pracy w sektorze ES przy wykorzystaniu potencjału osób wykluczonych społecznie. Jego realizacja możliwa jest poprzez wzmocnienie funkcjonującego systemu ekonomii społecznej.

Zakres wsparcia oferowanego w ramach projektu obejmuje:

- Wsparcie psychologa/pedagoga w zakresie zdiagnozowania stopnia motywacji do udziału w projekcie, dogłębnej analizy potrzeb uczestnika;
- Wsparcie doradcy zawodowego – przygotowanie wzoru indywidualnej ścieżki wsparcia merytorycznego, pomoc w diagnozie i ewentualnym potwierdzeniu zawodowych predyspozycji skorelowanych z działalnością PES;
- Cykl szkoleń ABC Ekonomii Społecznej – m.in.. ES jako pomysł na własną działalność, źródła finansowania działań społecznych, aspekty formalno-prawne;
- Szkolenia/kursy zawodowe – zakres tematyczny/rodzaj wsparcia uzależniony od indywidualnych, zdiagnozowanych potrzeb;
- Wsparcie w postaci stypendium szkoleniowego dla osób uczestniczących w kursach zawodowych;
- Wsparcie kluczowego doradcy – opieka nad nowo powstałymi PS przez okres 6 mies. (dot. podmiotów, którym przyznano wsparcie pomostowe);
- Wsparcie finansowe oraz wsparcie pomostowe.

Zastanawiasz się:

Czym właściwie jest ekonomia społeczna?

Jakie są podmioty ekonomii społecznej?

Jak można założyć taki podmiot?

Czy wiesz, że...

9,8%

Tyle wynosi stopa bezrobocia w subregionie jeleniogórskim

Dlatego naszą misją

jest kreowanie i wzmacnianie potencjału rozwojowego Podmiotów Ekonomii Społecznej w subregionie jeleniogórskim, m.in. poprzez pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy.

Czy w ogóle warto się nad tym zastanawiać?

Pomożemy Ci odpowiedzieć na te pytania!

Jesteś zainteresowany/a? Zgłoś się do nas!

Chcesz otrzymać wsparcie finansowe?

A może profesjonalne wsparcie szkoleniowo-doradcze?

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
www.owes.sirr.pl Subregion Jeleniogórski

ul. Muzealna 9A/2
58-500 Jelenia Góra

690 095 540

owes@sirr.pl

www.owes.sirr.pl

DOLNOŚLĄSKIE

LIDERZY/ PARTNERZY	Obszar działalności	Okres realizacji projektu	Budżet projektu (zł)	Średnia wartość dotacji na jedno miejsce pracy	Średnia wartość wsparcia pomostowe- go na osobę	Plano- wana liczba utwo- rzonych miejsc pracy	www e-mail
Dolnośląski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Legnicy							
Lider: Legnickie Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich z Legnicy Partnerzy: Sudecki Instytut Rozwoju Regionalnego ze Świdnicy Nazwa projektu: Legnicko-Głogowski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	Subregion legnicko-głogowski powiaty: głogowski, górowski, legnicki, lubiński, polkowicki i miasto Legnica	01.06.2016 – 31.05.2019	4,1 mln	17 976 zł	1000 zł brutto	90	Isio@Isio.org.pl
Lider: Legnickie Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich z Legnicy Partnerzy: Sudecki Instytut Rozwoju Regionalnego ze Świdnicy Nazwa projektu: OWES dla subregionu jeleniogórskiego	Subregion jeleniogórski powiaty: bolesławiecki, jaworski, jeleniogórski, miasto Jelenia Góra, kamiennogórski, lubański, lwówecki, zgorzelecki, złotoryjski	01.06.2016 – 31.05.2019	4,1 mln	23 129 zł	1750 zł brutto	72	www.owes.sirr.pl owes@sirr.pl

OWES dla subregionu jeleniogórskiego to projekt, którego celem jest budowanie i promowanie podmiotów ekonomii społecznej, czyli m.in. przedsiębiorstw społecznych, fundacji, stowarzyszeń, spółek non-profit, spółdzielni socjalnych.

Oferta Ośrodka skierowana jest głównie do lokalnych społeczności subregionu jeleniogórskiego. Animatorzy pracują z grupami inicjatywnymi zainteresowanymi tworzeniem lokalnego produktu i własnej oferty zmierzającej do dostarczenia mieszkańcom alternatywnego źródła dochodów. Wśród działań animatorów znajdują się również seminaria tematyczne poświęcone między innymi budowaniu lokalnych partnerstw oraz sieciowaniu środowisk, a także wizyty studyjne, podczas których prezentowane są dobre praktyki. Udział w wizytach studyjnych umożliwia uczestnikom nabycie praktycznych umiejętności w zakładaniu i prowadzeniu PES. Rezultatem dotychczasowych działań OWES dla subregionu jeleniogórskiego jest utworzenie 72 miejsc pracy, tj. 41 stanowisk w nowo utworzonych przedsiębiorstwach społecznych oraz 31 w podmiotach po przekształceniu się lub już istniejących.

Przykładem nowego przedsiębiorstwa społecznego utworzonego w wyniku wsparcia OWES dla subregionu jeleniogórskiego jest **Fundacja EcoLog**, która działa na rzecz rozwoju i powrotu na rynek pracy osób bezrobotnych, z niepełnosprawnością i wykluczonych, które pochodzą ze środowisk wiejskich i miast, oraz na rzecz rozwoju świadomości ekologicznej. Fundacja EcoLog, prowadzi działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży drewna kominkowego oraz działania na rzecz optymalizacji regionalnego systemu ochrony przyrody i krajobrazu.

Innym przykładem nowo utworzonego przedsiębiorstwa społecznego jest **Karkonoska Spółdzielnia Socjalna Ancora**, której działalność polega przede wszystkim na świadczeniu usług remontowo-budowlanych oraz czystościowo-porządkowych. Przedsięwzięcie wpisuje w się w *Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020*, w makrosferę: *Społeczeństwo i Partnerstwo* oraz *Przedsiębiorczość i Innowacyjność*, w ramach których realizowane są cele: wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP, wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników, a także włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia. Obecnie Ancora zatrudnia 7 osób.

REALIZATORZY PROJEKTU

Liderem partnerstwa jest **Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland”** z siedzibą w Lublinie. Organizacja działa od 2000 roku i ma na swoim koncie realizację ponad 150 projektów finansowanych ze środków UE, w tym wiele projektów wspierających przedsiębiorczość. Wśród nich znajdują się m.in. takie projekty, jak: stworzenie systemowego modelu współpracy i koordynacji lokalnej polityki społecznej na podstawie Powiatowych Rad Za-trudnienia, tworzenie sieci współpracy organizacji pozarządowych Polesia Zachodniego, poprawa jakości usług urzędów administracji samorządowej, jak również stworzenie centrum informacji i wspomagania organizacji pozarządowych we Włodawie.

<https://www.oic.lublin.pl>

**Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie**

Fundacja Fundusz Współpracy (FFW) istnieje od 1991 roku i jest wyspecjalizowana w realizacji projektów i programów finansowanych ze środków zagranicznych, w tym pochodzących z UE. Była odpowiedzialna m.in. za realizację w Polsce Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, a następnie projektu systemowego mającego na celu upowszechnienie ekonomii społecznej w Polsce na przykładzie doświadczeń PIW EQUAL. FFW uczestniczyła też w projekcie systemowym mającym na celu stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia ekonomii społecznej w Polsce. Zrealizowała też projekt informacyjno-edukacyjny dla JST dotyczący tego, jak skutecznie pozyskiwać środki unijne, a także projekt „Decydujmy razem” mający na celu wypracowanie i przetestowanie modeli partycypacji publicznej oraz systemu wspierania, oceny i upowszechniania partycypacji.

<https://cofund.org.pl>

**Fundacja
FUNDUSZ WSPÓŁPRACY**

Biuletyn Sieci OWES

Zachęcamy do współpracy przy tworzeniu biuletynu Sieci OWES. Masz pomysł na artykuł? Organizujesz wydarzenie, na które chcesz zaprosić innych? Realizujesz działania, które mogą posłużyć innym za inspirację? Napisz do nas! Zastrzegamy sobie prawo skracania tekstów i zmiany tytułów. Autorzy tekstów prezentują swoje własne opinie.

Biuletyn Sieci OWES jest realizowany w ramach projektu nr POWR.02.09.00-00-0012/16 pt. „Forum aktywności Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej”, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wydawca:

Fundacja Fundusz Współpracy

Redakcja:

Jolanta Kalinowska, Sylwia Krzyżanowska

Skład:

Studio Lingbrett